

METSÄNOMISTAJAYHDISTYSSELVITYS – SUOMI JA RUOTSI

Sisällys

1. Alkusanat ja kiitokset.....	3
2. Johdanto	4
3. Selvityksen kysymykset ja menetelmät.....	5
4. Yhdistysten synty ja kehittyminen.....	5
4.1 Yhteistä Suomessa ja Ruotsissa	5
4.2 Metsänomistajien yhdistysten tiet erkanevat – sääntelyn erot.....	7
4.3 Erilaisuudet ja niiden taustat – puukaupallinen toiminta.....	7
5. Metsänhoitoyhdistyslaki 1950 Suomessa toiminnan vakiinnuttajana	9
6. Metsänomistajien yhdistysten kehitys Ruotsissa 1950-2023	10
7. Metsänhoitoyhdistysten kehitys Suomessa 1950-2023	11
8. Suomen yhdistysten esittely.....	14
8.1 Yhdistykset ja niiden jäsenet nyt.....	14
8.2 MTK:n asema metsänomistajien etujärjestönä	15
8.3 Valtuusto	15
8.4 Hallitus.....	16
8.5 Johto ja muu henkilöstö	16
8.6 Strategian painopisteet	16
8.7 Taloudellinen menestyminen	17
9. Ruotsin yhdistysten esittely.....	18
9.1 Yhdistykset ja niiden jäsenet nyt.....	18
9.2 LRF:n asema yhdistysten liittona	18
9.3 Hallitus ja metsätalousalueiden hallitukset.....	19
9.4 Johto ja muu henkilöstö.....	19
9.5 Strategian painopisteet	19
9.6 Taloudellinen menestyminen ja hintapolitiikka	19
10. Selvityksen havainnot ja johtopäätökset näkökulmittain	20
10.1 Jäsenten/omistajien näkökulma	21
10.1.1 Suomi	21
10.1.2 Ruotsi	21
10.2 Hallinnon ja johdon näkökulma	22

10.2.1 Suomi	22
10.2.2 Ruotsi	22
10.3 Henkilöstön näkökulma	23
10.3.1 Suomi	23
10.3.2 Ruotsi	24
11. Toimintaympäristön haasteet ja niihin vastaaminen.....	24
11.1 Tilanne Suomessa	25
11.2 Tilanne Ruotsissa	25
12. Lopuksi	26
13. Liitteet	26
14. Lähdeluettelo	29

1. Alkusanat ja kiitokset

Vastavalmistuneena juristina 1979 en arvannut, miten monta kertaa työuralla pääsen tekemisiin metsäisten asioiden kanssa.

Keski-Suomen lääninoikeudessa 1984 sain piirimetsänhoitaja Niilo Kaipaisen aisaparina kiertää Hanka-salmen metsissä arvioimassa metsänomistajien vaatimia muutoksia metsäveroluokkaan – kun oli vielä pinta-alaan ja tuottokykyyn pohjautuva metsäverotus.

Laukaan Säästöpankissa 1987 pääsin assistenttini Kaija Valosen opastuksella laatimaan monia maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksiin liittyviä asiakirjoja.

Johtamistaidon Opisto JTO:n kouluttajana 1990-luvulla osallistuin monien suomalaisten metsäteollisuus-yritysten johdon ja henkilöstön koulutus- ja kehittämishankkeisiin.

Pellervo-Instituutin/PI-johtamiskoulun toimitusjohtaja-ajalta 2015-2022 mieleen jäi monia huippupersoonia kuten Metsänhoitoyhdistys Koillismaan hallituksen pj. Heikki Lehtiniemi, varapj. Jouni Säkkinen ja johtaja Antti Härkönen. Osuustoimintajärjestö Pellervon osuustoimintajohtajan Kari Huhtalan asiantuntemuksen tukemana minulla oli ilo saada heti työn alle Metsänhoitoyhdistysten Hyvän Hallinnon opas 2016, jonka ruotsinkielinen versio julkaistiin vuonna 2017.

Pellervossa kuulun edelleen OT-vuosikirjan analytikkotiimiin, joka arvioi muun muassa metsätoimialan menoa. Pellervon asiantuntijoista erityisesti lakiasianjohtaja Anne Ekonoja ja yritysasiantuntija Matti Ketola opastivat osuuskuntalain ja jäsenpohjaisten organisaatioiden saloihin ikimuistettavalla tavalla.

Tämän Metsänomistajayhdistysselvityksen tekemistä samoin kuin edellä mainitun Hyvän Hallinnon oppaan valmistumista on ratkaisevalla tavalla avustanut Metsämiesten Säätiö, jonka aina avuliaille asiantuntijoille, toimitusjohtaja Ilari Pirttilälle ja palvelupäällikkö Aija Järnstedtille lausun lämpimät kiitokseni.

Olen saanut selvityksen tekemiseen rohkaisua ja kannustusta monilta henkilöiltä. MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja Mikko Tiirola, MTK:n metsäjohtaja Marko Mäki-Hakola, ja MHYP Oy:n toimitusjohtaja Jouni Tiainen ovat pohjustaneet selvityksen aloittamista ja etenemistä hienosti. Kiitos teille.

Selvitystyössä olen saanut tehdä yhteistyötä sekä suomalaisten että ruotsalaisten metsänomistajien yhdistysten kanssa, mistä lämmin kiitokseni yhdistysten johdolle, luottamushenkilöille ja henkilöstölle.

Selvitystyöstä innostuneena on välillä unohtunut katsoa kelloa. Kiitos puolisololleni Erja-Maija Keskinen-Suvitielle, jonka kärsivällisyydestä olen saanut nauttia.

Berliinissä, 16.2.2024

Jukka Suvitie

2. Johdanto

Metsät, niiden käyttö ja käytön vaikutukset ovat olleet yhteiskunnallisen keskustelun yksi keskeinen teema läpi vuosisatojen. Metsien henkinen, sosiaalinen ja taloudellinen merkitys on ollut ja on suuri sekä Suomessa että Ruotsissa.

Kun näitä kahta maata verrataan missä tahansa asiassa, tulee helposti päälle maaotteluhenki, johon kuuluu häviö ja voitto. Nyt en kuitenkaan ole etsimässä voittajaa vaan hakemassa kummankin maan metsänomistajien yhdistyksistä ja niiden toiminnasta piirteitä, joista toinen voi oppia. Ja viisas oppii omistaankin.

Selvityksen kohteena oleville yhdistyksille yhteistä on demokraattinen omistus- ja hallinnointiperusta: niiden jäsenet/omistajat ovat metsänomistajia, joilla metsänomistuksen määrästä riippumatta on jokaisella vain yksi ääni yhdistyksen päätöksenteossa. Tämä on metsäalan sijoittajaomisteisiin osakeyhtiöihin verrattuna ylivoimainen etu, mutta samalla haaste. Yhdistysten menestyminen edellyttää kaikki jäsenet huomioivaa, vuorovaikutteista ja pitkäjänteistä toimintatapaa.

Suomi ja Ruotsi ovat EU-alueen metsäisimmät valtiot. Puuntuotantoon soveltuvaa metsämaata on Suomen maapinta-alasta yli 75 % ja Ruotsin maapinta-alasta 58 %.¹ Suomen metsäpinta-alasta lähes 49 % (11,1 milj. hehtaaria) on yksityishenkilöiden omistuksessa.² Ruotsissa yksityishenkilöiden omistuksessa vuonna 2022 oli 48 % (11,3 milj. hehtaaria).³ Yksityishenkilöomistajia Ruotsissa on n. 300.000, joista metsänomistajien yhdistysten jäseniä on n. 110.000. Suomessa yksityishenkilöomistajia on yli 600.000, ja metsätilojen keski-
koko noin 30 ha.⁴ Jäseniä suomalaisilla metsänhoitoyhdistyksillä on noin 200.000.

Metsien käyttö voidaan nähdä 1800-luvulta tähän päivään jatkuneena kamppailuna metsän hallinnasta, jossa valtio, yhteiskunta ja teollisuus ovat kohdistaneet metsänomistajiin erilaisia vaatimuksia.⁵ Jotkut niistä ovat kansainvälistyvässä maailmassa ja Euroopan unionin myötä korostuneet. Ensin metsiä ei saanut hävittää, sitten puita piti osata hoitaa paremmin, pian niitä ei saanut polttaa, välillä piti hakata ja myydä enemmän tai halvemmalla ja viime vaiheessa hakkuita pitäisi rajoittaa. Perinteisen talonpoikaisen metsänomistajan näkökulmasta näissä kamppailuissa oli vaikea menestyä yksin toimimalla.

Metsänomistajien yhdistysten lähtötilanne ja ensiaskeleet 1900-luvun alussa olivat hyvin samanlaisia molemmissa maissa, mutta varsin pian näkyi eroja, joiden taustalla on paitsi kulttuurisia tekijöitä myös erilainen yhteisöläisäädäntö. Suomalaiset metsänomistajayhdistykset perustettiin ja ne ovat pysyneet tähän päivään asti aatteellisina yhdistyksinä, joihin sovelletaan sekä yhdistyslakia että erityislakia metsänhoitoyhdistyksistä. Ruotsissa aatteellisten yhdistysten perustamisvaihe hiipui alkuvaiheen jälkeen ja tilalle tulivat taloudelliset yhdistykset, jotka monessa suhteessa muistuttavat suomalaisia osuuskuntia.

Omistajastrategian ja edunvalvonnan näkökulmasta keskeinen kysymys on aina se, millaisella järjestäytymisellä, rakenteella ja toimintatavalla organisaatio pystyy tarjoamaan omistajilleen – tässä tapauksessa yhdistys metsänomistajajäsenilleen – lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä suurimman mahdollisen lisäarvon, joka on sopuoinnussa ympäröivän maailman ja yhteiskunnan kanssa. Tässä selvityksessä pyritään viime kädessä konkretisoimaan ja arvioimaan näitä lisäarvotekijöitä.

¹ Maa- ja metsätalousministeriön nettisivut ja Riksskogstaxeringen, Skogsdata 2023

² Metsäkeskus 6.9.2023; sisältää myös kuolinpesien omistukset

³ Föreningen och Tidningen Skogen 2022

⁴ Metsätilastollinen vuosikirja 2022, s. 17

⁵ Björn, s. 67

3. Selvityksen kysymykset ja menetelmät

Selvityksessä arvioidaan suomalaisten ja ruotsalaisten metsänomistajien yhdistysten toiminnan ja liiketoiminnan menestystekijöitä organisaatioiden omistajien, johdon ja henkilöstön näkökulmista. Tärkeimmät esille tulevat kysymykset ovat:

1. Millainen metsänomistajien yhdistysten rakenne, strategia ja liiketoimintamalli on?
2. Miten jäsenpohjaista organisaatiota hallinnoidaan ja johdetaan toiminnan eri tasoilla?
3. Miten metsänomistajien yhdistykset vahvistavat vetovoimaansa jäsenten ja henkilöstön suuntaan?

Tavoitteena on löytää maakohtaisesti sellaisia yhtäläisyyksiä, eroja ja kehittämiskohtia, joihin tarttumalla yhdistykset voivat oppia parempia toimintamalleja. Tarkastelussa on huomioitava suomalaisen ja ruotsalaisen yhdistyslainsäädännön erot: suomalainen yhdistyslain mukainen metsänhoitoyhdistys on ruotsalaiseen osuustoimintamalliseen taloudelliseen yhdistykseen verrattuna huomattavasti löyhempi yhteenliittymä. Jäseneltä ruotsalainen taloudellinen yhdistys edellyttää huomattavaa pääomasijoitusta, kun taas suomalaiseen metsänhoitoyhdistykseen kuuluvalta peritään vuotuinen jäsenmaksu. Toisaalta taloudellisesta yhdistyksestä eroava saa takaisin yhdistykseen sijoittamansa summan, mutta ei osuutta mahdollisesta arvonnoususta. Ero sitoutumisen tasossa on tullut esille monessa yhteydessä selvitystyön aikana.

Elinkeinorakenteen muutos ja kaupungistuminen ovat muuttaneet paljon metsänomistajayhdistysten toimintaympäristöä. Yhä useampi metsänomistaja asuu kaupungissa ja yhä harvempi on yhtä aikaa sekä maa- että metsätalouden harjoittaja.⁶ Yhdistysten pitää pystyä löytämään keinoja, joilla tavoitetaan ja palvellaan paremmin kaupunkilaismetsänomistajia. Yksi keinoista on yhdistysten hallinnon ikärakenteeseen ja sukupuolijakaumaan vaikuttaminen.

Selvitystyö tehdään seuraavilla menetelmillä:

- tutkimalla metsäalaa, alan yrityksiä ja metsänomistajien yhdistyksiä käsittelevää historiallista ja muuta tutkimuskirjallisuutta sekä yhdistysten omia dokumentti- ja sähköisiä aineistoja
- haastattelemalla yhdistysten henkilöstön, johdon ja jäsenten edustajia
- yhdistysten henkilöstöille, hallituksille ja luottamushenkilöille suunnatuilla kyselytutkimuksilla

Selvityksen tekijä on tavannut yhdistysten hallitusjäseniä ja johtoa sekä henkilöstöä sekä paikan päällä että videoyhteydellä. Selvitystyö on tehty kesäkuun 2023 ja tammikuun 2024 välisenä aikana.

4. Yhdistysten synty ja kehittyminen

4.1 Yhteistä Suomessa ja Ruotsissa

Suomessa 1800-luvun lopussa yksityisten metsänomistajien asema verrattuna puun ostajiin oli heikko. Myyjät toimivat yksin, heillä ei ollut tietoja puun hintatasoista ja puun myyntitavat olivat alkeellisia: metsiä voitiin myydä summa- eli ”klumppikaupalla” tai pilkkahinnalla ”tukkihuijauksissa”. Metsänomistajien taloudelliset

⁶ Berlin ja Erikson, s. 51

menetykset näkyivät pian myös yhteiskunnallisina epäkohtina, kun puhtaaksi hakattuja tiloja myytiin metsäyhtiöille, minkä seurauksena syntyi uutta maantonta väestöä.⁷ Oli tarve lisätä metsänomistajien yhteistoimintaa.

Aleksanteri II:n vuonna 1859 perustaman valtion metsänhoitolaitoksen, sittemmin Metsähallituksen tehtävänä oli alun perin hoitaa ja suojella metsiä ja myöhemmin yleisesti hoitaa, valvoa ja edistää Suomen metsätaloutta.⁸ Metsähallituksen alaisiksi metsälakien valvojiksi ja samalla metsänhoidon neuvojiksi tulivat lääninmetsälautakunnat ja niiden avuksi kunnanmetsälautakunnat. Saman viranomaisorganisaation tehtäväksi tuli siis toisaalta neuvoa metsänomistajia metsänsä hoidossa ja toisaalta myös valvoa, että metsiä hoidetaan lain mukaisesti.⁹

Neuvontaa metsänomistajille tarjosivat aluksi myös maanviljelys- ja talousseurat osana maatalousneuvontaa. Metsälautakuntien aloitteesta Suomen Metsänhoitoyhdistys Tapio (perustettu 1907) ryhtyi organisoimaan yksityismetsänomistajien vapaaehtoista liittymistä yhdistyksiin. Samalla asialla oli Pellervo-Seura, mutta sen ajama, tiukempaa yhteenliittymistä edellyttänyt metsätalousyhdistys-malli – joka käytännössä tarkoitti yhteismetsää – ei saanut metsänomistajien tukea. Tapion mallissa jäsenyys oli löyhempi ja jätti enemmän toimintavapautta metsänomistajalle.¹⁰ Käytännössä yhdistyksillä oli alkuvaiheessa vain yksi merkittävä tavoite: palkata ammattimies jäsenten metsätaloutta edistämään.¹¹

Ruotsissa vuonna 1905 voimaan tulleet laki yksityismetsien hoidosta ja asetus metsänhoitohallituksista (skogs-vårdsstyrelser) siirsivät aikaisemmin maatalousseurojen vastuulla olleet metsänhoidon edistämistehtävät maakunnallisille metsänhoitohallituksille, joissa oli paitsi kuninkaan edustaja myös maakunnan maapäivien valitsemat sekä maakunnan talousseurojen valitsemat jäsenet.

Talonpoikien mahdollisuudet satsata metsiensä hoitoon olivat monesta syystä rajalliset: puuttui malleja, hyvää lainsäädäntöä ja taloudellista tukea. Mahdollisuudet paranivat, kun aiemmin maatalouteen keskittynyt maatalousseurojen (Hushållningskällskapen) toiminta tuli kohdistumaan myös metsänhoitoon ja säädösten valmistelu eteni.¹²

Ensimmäiset yksityismetsänomistajien yhdistykset Ruotsissa perustettiin 1910- ja 1920-luvulla – ensimmäisenä jo vuonna 1906 Dalarnas Skogsegareförening, vanhin nykyisen Mellanskog-yhdistyksen juurista. Niiden ensisijainen tavoite oli parantaa jäsentensä metsänhoitotaitoja. Aloite metsänomistajien yhdistysten perustamiseen tuli sekä metsänomistajilta että metsänhoitohallitukselta, joissa ymmärrettiin, että säädösten ja niiden valvonnan lisäksi tarvittiin luottamusta ja metsänomistajien osaamista vahvistavia toimia.¹³

Ensi vaiheen yhdistykset olivat aatteellisia, mikä sulki pois mahdollisuuden yritystoiminnan harjoittamiseen. Melko pian kävi kuitenkin ilmi, että erityisesti sahayritykset puun ostajina olivat metsänomistajiin verrattuna paljon vahvemmassa asemassa ja niillä oli parempi tieto metsän arvosta. Yhtiöt saivat alhaisella hinnalla pitkäaikaisia hakkuuoikeuksia tai koko tilan.¹⁴ Yksityismetsänomistajilla oli näin ollen tarve järjestäytyä vahvemmin: perustettiin taloudellisia yhdistyksiä, jotka osuustoiminnallisina pystyivät toimimaan yritysmäisesti.

⁷ Viitala, ss. 22-23

⁸ Metsähallituksen nettisivut, <https://www.metsa.fi/metsahallitus/nain-toimimme/historia/hallinnon-uudistukset/>

⁹ Ollonqvist, s. 50

¹⁰ Viitala, s. 27

¹¹ Holopainen, s. 142

¹² Enander, s. 27

¹³ Ericsson, s. 159

¹⁴ Enander, s. 17 ja s. 22

4.2 Metsänomistajien yhdistysten tiet erkanevat – sääntelyn erot

Metsänomistajien yhdistysten toiminnan lähtötilanne, tavoitteet ja toiminnan sisältö olivat 1900-luvun alkuvuosikymmeninä pitkään yhtenevät Ruotsissa ja Suomessa.

Ruotsissa yhdistyksiä oli melko vähän, vuoteen 1930 mennessä yht. 30. Niiden välillä virisi yhteistoimintaa ja monet niistä liittyivät valtakunnalliseen Lantbrukarnas Riksförbund -järjestöön. Niillä oli yritysorganisaatio, voimavarat, tahto ja kyky tehdä jäsentensä puolesta puukauppaa ja toimia kaikilla metsänomistajia hyödyntävillä tavoilla. Puukaupassa alkutaival ei ollut kuitenkaan helppo: metsäyhtiöt eivät ensin hyväksyneet niitä markkinoille ja yhdistysten talous oli hataralla pohjalla ja hallitusten jäsenet joutuivat välillä luottojen takaajaksi.¹⁵

Suomessa yhdistykset olivat pieniä, niitä oli paljon ja kamppailu niiden toimialasta ja toiminnan painopisteistä kesti valtakunnan politiikassa kymmeniä vuosia. Yhdistyksiä oli ennen ensimmäistä maailmansotaa perustettu joitakin kymmeniä, mutta niiden toiminta hiipui sota-aikana. Perustaminen vilkastui huomattavasti, kun valtio alkoi tukea rahallisesti yhdistyksiä. Myös metsäteollisuusyritykset tukivat yksityismetsätaloutta rahoittamalla kuusentaimien tuotantoa.

Metsänhoidon edistämiskomitean tavoite 1930-luvulla oli saada yhdistys joka kuntaan ja se ehdotti toimintaa rahoitettavaksi metsänhoitomaksuin. Yhdistysten määrä nousi nopeasti: v. 1929 niitä oli 86 ja vuonna 1939 jo 325. Jäsenmäärät ja jäsenten omistamien metsien pinta-alat jäivät kuitenkin niin alhaisiksi, että järjestön vaikutuksen ulkopuolelle oli jäänyt lähes 75% maatilametsien alasta ja vielä suurempi osa metsäntuottajista – pois jäivät juuri ne, jotka kipeimmin olivat metsänhoidollisen opastuksen tarpeessa.¹⁶

Yhdistysten yleisenä ongelmana oli alusta alkaen taloudellinen heikkous. Jäsenmaksut jäivät alhaisiksi, maanviljelijät olivat haluttomia rahallisiin uhrauksiin metsänsä hyväksi eikä yhdistystä uskallettu lähteä laajentamaan sen jälkeen, kun alue riitti yhden ammattimiehen työmaaksi. Yleistä oli myös ”valtionavustusmentaliteetti”, joka sai yhdistykset rakentamaan taloutensa liiaksi avustusten varaan.¹⁷

Metsänomistajien yhdistysten rooliksi tuli hoitaa niitä metsätalouden neuvonnan tehtäviä, joihin valtiollisten metsänhoitolautakuntien resurssit eivät riittäneet. Käytännössä yhdistykset nähtiin ja kuvattiin osana metsälautakuntien piirihallintoa.¹⁸ Suomessakin yhdistysten perustehtäväksi oli jo alussa määritelty sekä metsänhoidon edistäminen että ”parannusten aikaansaaminen metsäntuotteiden myynnissä”.¹⁹ Laman aikana yhdistysten kautta hoidettiin puun yhteismyynnitoimintaa. Yhdistykselle soveltui hyvin myös puunmyynti metsänomistajan puolesta tämän antaman valtakirjan perusteella – tapa, joka on säilynyt näihin päiviin asti.

Puukaupassa yhdistysten kyky ajaa jäsentensä etuja oli riittämätön, kun vastassa oli ostajien, siis metsäteollisuusyritysten suuremmat voimavarat, virinnyt ostoyhteistyö ja toiminta puun hinnan alentamiseksi.

4.3 Erilaisuudet ja niiden taustat – puukaupallinen toiminta

Yleinen metsänomistajien palvelutoiminta sopii hyvin sekä aatteellisille (Suomi) että taloudellisille (Ruotsi) yhdistyksille, mutta löyhänä yhteenliittymänä suomalainen yhdistys soveltui omistajiensa puukaupallisten etujen

¹⁵ Sjunnesson, s. 98

¹⁶ Piha, s. 52

¹⁷ Piha, s. 52 ja Viitala, s. 52-53

¹⁸ Vaara, s. 262

¹⁹ Ollonqvist, s. 50-51

ajamiseen – siis puukauppaan – paljon huonommin kuin osuuskuntamainen, jäsenten sitoutumista edellyttävä taloudellinen yhdistys, joka oli verrattavissa mihin tahansa yritykseen.

Puukaupan osalta yhdistykset Suomessa pyrkivät alusta alkaen järjestämään yhteismyyntejä, mutta pian tuli selväksi, että niin kauan kuin yhdistykset toimivat vapaaehtoisina, aatteellisina organisaatioina, jäsenten puukaupallinen edunvalvonta oli tarpeen järjestää muulla tavalla.

Metsäosuuskunta-tyyppinen organisointi oli ollut keskusteluissa kyllä Suomessakin esillä, mutta eri syistä – arvovalta, helpous, osaaminen, riskinotto kyky – päädyttiin aatteellisiin yhdistyksiin, joita säänneltiin vuodesta 1919 alkaen yhdistyslailla. Suomen järjestelmässä aatteellisellakin yhdistyksellä voi olla taloudellista toimintaa, mutta se ei saa muodostua pääasialliseksi eikä toiminnan tarkoitus saa olla voiton välittäminen jäsenille.²⁰

Yhdistykset tarjosivat yhteiskunnan niille säilyttämää palvelua, jota viranomaiset myös valvoivat, mutta vuoteen 1950 saakka yhdistyksiltä puuttui lakimääräinen asema. Toisaalta voi perustellusti kysyä, miksi yksityisten metsänomistajien järjestäytymistä oli tarve säädellä erityislailla. Ei ihme, että metsänhoitoyhdistysten toiminnan tarkoituksesta ja tehtävistä kiisteltiin ennen ensimmäistä metsänhoitoyhdistyslakia – ja vielä sen jälkeenkin.

Yritysmäistä puukauppaa ja puun sahausta oli harjoittanut pääasiassa maanviljelijöiden vuonna 1922 perustama Metsänomistajain Metsäkeskus Oy, jonka toiminta tyrehtyi oman pääoman vähyyden, laman, devalvaatioiden ja kurssitappioiden myötä vuonna 1948.

Puukaupan toimija metsänomistajille päätettiin Suomessa hakea yhdistysten ulkopuolelta. Puukaupassa metsänomistajien edunvalvonnan organisoiti Maataloustuottajain Keskusliitto, joka hyödynsi sekä yhdistyksiä että yhdistysten kattojärjestöksi muodostettuja maakunnallisia metsänomistajien yhdistysten liittoja. Liittojen ja niiden keskuselimeksi vuonna 1942 perustetun MTK:n metsävaltuuskunnan tehtäväksi tuli puuntarjonnan johtaminen.²¹

MTK perusti ensin vuonna 1928 metsäpoliittisen valiokunnan, joka aluksi keskittyi metsänhoitoyhdistysten perustamiseen ja vuonna 1934 metsänmyyntiosaston, joka pyrki metsänhoitoyhdistysten avulla puuntarjonnan sääntelyyn yhteismyyntejä järjestämällä.²² Samana vuonna metsänmyyntiosaston ulkomaantoimintoja varten perustettiin Metsäliitto Oy, jonka tavoite oli lisätä paperipuun vientiä ja siten vahvistaa kuitupuun hintatasoa.

Yksityismetsänomistajien puukaupallinen edunvalvonta organisoitiin uudelleen vuonna 1947, kun metsänomistajien yhdistysten ja niiden toimihenkilöiden aktiivisella jäsenhankinta- ja muulla tuella perustettiin Osuuskunta Metsäliitto.²³ Osuuskunnalla oli jo perustamisvuonna enemmän kuin 40.000 jäsentä ja valtakunnallinen puunhankintaverkosto, joka tukeutui metsänomistajien yhdistyksiin ja hankintasopimuksiin. Metsäliiton toiminnan pääpaino oli aluksi raakapuun viennissä, mutta varsin pian ryhdyttiin suunnittelemaan puun jalostustoimintaa, joka tarjoaisi mahdollisuuksia kasvulle ja varmistaisi paremmin kysyntää jäsenten tarjoamalle puulle.

Osuuskunta Metsäliiton perustamisen yhteydessä metsänomistajien yhdistysten liittojen tehtäväksi vakiintui puukauppainformaation tuottaminen sekä puunmyyjien markkinavoimaa lisäävät yhteistoimintamuodot. Liittojen edustajisto linjasi, että liittojen eikä yhdistysten ”ei yleensä ole osallistuttava varsinaisiin kaupallisiin tehtäviin lukuun ottamatta etupäässä paikallista laatua olevia tavarantoimituksia”. Juhani Viitalan mukaan tämä keskeinen järjestöllinen periaatelinjaus kesti 1990-luvulle asti.²⁴

²⁰ Ollonqvist, s. 60 ja Tuomi, s. 25

²¹ Ollonqvist, s. 85

²² Ollonqvist, s. 62

²³ Viitala, s. 66

²⁴ Viitala, s. 67

5. Metsänhoitoyhdistyslaki 1950 Suomessa toiminnan vakiinnuttajana

Metsänomistajien yhdistyksillä oli tarve turvata pitkäjänteisemmät toimintaedellytykset. Epävarmuus yhdistysten taloudesta oli johtanut mm. siihen, että päteviä neuvojavoimia oli vaikea rekrytoida.²⁵ Tarvittiin vakaampaa rahoitusta ja yhdistysten tehtävien tarkempaa määrittelyä.

Antero Pihan mukaan metsänhoitoyhdistys oli suomalaisen yhteistoiminnan tarjoama ratkaisu metsäntuottajien tarpeeseen saada itselleen ja omaan käyttöön metsäammattillista apua. Piha katsoi, että yhteiskunnalliset intressit ja tarve parantaa yksityismetsien kuntoa oli niin suuri, ettei metsänomistajien yhteenliittymän muodostamisessa ei voitu enää edetä täysin vapaaehtoisuuden tietä.²⁶

Aloitteen asiassa teki maailmansodan vielä jatkuessa MTK, joka ehdotti lakia metsänhoitoyhdistyksistä ja metsänhoitomaksusta. Lakia valmistelleen komitean mukaan huomattava osa yksityismetsistä oli edelleen epätyytyvässä tilassa, mikä johtui ohjauksen puutteista ja metsänomistajan heikosta ammattitaidosta. Eri systä metsänhoitoyhdistykseen oli liittynyt vasta neljänneksen yksityismetsien alasta edustava määrä metsänomistajia.²⁷

Laki hyväksyttiin, mutta hyvin erimielisesti ja suurin syy eripurään oli uusi metsänhoitomaksu, johon liittyi automaattinen jäsenyys. Metsänhoitoyhdistysten näkökulmasta toiminnalle saatiin uuden rahoituksen myötä vakaampi pohja. Toisaalta osalle metsänomistajista tuli nyt uuden maksun myötä virheellinen kuva pakkajäsenyyttä edellyttävästä viranomaisorganisaatiosta. Yhdistykset näyttivät metsänhoitolautakuntien voimakkaassa ohjauksessa metsähallinnon alueorganisaatiolta.²⁸ Virheellisiä käsityksiä oli myöhemmin vaikea korjata.

Lakimääräinen tehtävämääritys ja vapaaehtoinen jäsenyys, mutta metsänomistajille pakollinen metsänhoitomaksu korostivat metsänhoitoyhdistysten julkista, hallintotehtäviä suorittavaa roolia. Metsänhoitoyhdistyksillä, jotka olivat aatteellisia, voittoa tavoittelemattomia ja yleishyödyllisiä, oli yhteiskunnan erityistehtävä, joka turvasi ja vahvisti yhdistysten asemaa – myös taloudellisesti. Mutta samalla se rajasi yhdistysten toiminta-aluetta. Pääsemällä tai joutumalla erityislain säätelemäksi metsänhoitoyhdistykset jäivät julkisen ja yksityisen välimaastoon eli välillisen julkishallinnon toimijoiksi.²⁹

²⁵ Holopainen, s. 150

²⁶ Piha, s. 54

²⁷ Holopainen, s. 153

²⁸ Viitala, s. 103

²⁹ Anttoora, s. 14

6. Metsänomistajien yhdistysten kehitys Ruotsissa 1950-2023

1950-1970

Metsänomistajien taloudelliset yhdistykset (ekonomiska föreningar) Ruotsissa olivat jo sota-ajan polttopuuhuolosta vastatessaan saaneet rakennettua kenttäorganisaation ja luotua hyvän verkoston. Jatkossa ne etenivät toiminnassaan vaiheittain seuraavasti:³⁰

- yhdistykset oli ulotettu koko maahan niin, että 1940-luvun lopussa niiden määrä oli yhteensä 30
- yhdistysten jäsenmäärä ja peitto kasvoi melko hitaasti – 1970-luvulla jäsenenä oli n. 50 % metsänomistajista ja näiden metsäala edusti n. 60 % alueen metsän pinta-alasta
- puun hinnoista yhdistykset sopivat teollisuuden kanssa vuosittain – jo 1930-luvulla oli opittu painostamaan ostajia viemällä tarvittaessa puuta muualle maahan tai ulkomaille³¹
- yhdistykset pyrkivät yhteistyöhön ja siinä tarkoituksessa oli perustettu keskusliitto Riksförbund (LRF)
- yhdistyksillä oli tarve lisätä voimaansa, mikä johti fuusioihin → vuonna 1979 yhdistyksiä oli enää 9
- sosialidemokraattien vaatimus kansallistaa yksityismetsätalous herätti yhdistykset parantamaan yksityisten metsänomistajien palvelua → keskusliiton tuella muodostettiin paikallisia metsätalousalueita
- metsätalousalueesta (SBO) tuli yhdistysten sisälle paikallisen tason toiminnan moottori
- työtä metsätalousalueella johti yhdistyksen asiantuntija, joka vastasi neuvonnasta ja suunnitteli työt
- kun erityisesti jäsenten massapuulle ei ollut tarpeeksi kysyntää, ja ostajat toimivat kartellimaisesti, yhdistyksille tuli tarve lähteä suunnittelemaan omaa jatkojalostusta
- ensimmäiseksi yhdistykset rakensivat sahoja
- suuri massapuutarjonta 1950-luvun Etelä-Ruotsissa sai Södran rakentamaan sellutehtaan vuonna 1952
- Pohjois-Ruotsissa Norra Skog -yhdistyksen edeltäjä perusti NCB-sellutehtaan vuonna 1959
- Keski-Ruotsissa Vänern Skog -yhdistys suunnitteli myös suurta tehdasta
- 1960-luvulla Södra teki tehdasinvestoinnit, joiden määrä oli 10 kertaa yhdistyksen oma pääoma
- jälkikäteen arvioiden yhdistyksillä oli alun perin liian vähän omaa pääomaa kestämään laskusuhdanteiden tappiot

1980-1990

- suuret investoinnit ja alan matalasuhdanne veivät Södran taloudellisesti kestävämpään tilaan
- Ruotsin valtio sijoitti yritykseen 500 milj. kruunua ja sai sitä vastaan 40 % Södran teollisuusyhtiöstä
- Vänern Skog -yhdistys joutui suuren investointien ja huonojen suhdanteiden myötä
- Norra Skogin/NCB:n sellutehdas ja muu NCB-teollisuus ajautui 1970-luvun lopulla talousvaikeuksiin ja valtio lunasti siitä 70 %; myöhemmin kaikki myytiin ja jäsenet menettivät koko pääomansa
- 1980-1990-luvulla yhdistykset menettivät suuressa määrin metsänomistajien luottamusta
- yhdistysten jäsenmäärä laski ja oli alimmillaan 78.000 vuonna 1985 – vuonna 2023 jäseniä on 107.000
- yhdistyksillä oli henkilöstöä vuonna 1979 yhteensä lähes 6.000, mutta vuonna 2000 enää n. 1.000
- yhdistysten tuloksentelekyky vaihteli rajusti suhdanteiden ja alaskirjausten mukaan
- Mellanskog-yhdistys joutui turvautumaan keskusjärjestön taloudelliseen tukeen, kun sen osakkuusyhtiön Setran tappiot vähensivät yhdistyksen omaa pääomaa

³⁰ Norlin, s. 19

³¹ Sjunnesson, s. 99

2000-2023

- yhdistysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 6 mrd SEK vuonna 1979, mutta 25 mrd SEK vuonna 2009 ja edelleen 41,5 mrd SEK vuonna 2022 (Metsäliitto-konsernin liikevaihto oli 6,98 mrd EUR vuonna 2022)
- yhdistykset tekivät 2000-luvulla laskusuhdanteissakin positiivista tulosta ja niiden oma pääoma kasvoi
- omaa teollisuutta yhdistyksistä on Södralla ja Norra Skogilla; Mellanskogilla on 49,5 %:n omistus Setra-sahayhtiössä, josta Ruotsin valtio omistaa 50 %.

7. Metsänhoitoyhdistysten kehitys Suomessa 1950-2023

1950-luvulla metsänhoitoyhdistykset vahvistuivat koko maan kattaviksi ja lakisääteisen metsänhoitomaksun myötä ne saivat paljon uusia jäseniä. Uuden lain mukaan yhdistykset jäivät metsänhoitolautakuntien (metsälautakuntien) valvontaan eikä ollut harvinaista, että lautakuntien ratkaisut olivat metsänomistajalle epäedullisia vastoin yhdistyksen toimihenkilön kantaa. Erityisesti ristiriitoja ilmeni metsänkäyttösuunnitelmien ohjaamisessa.³² Toisaalta metsälautakunnat myös haastoivat metsänhoitoyhdistyksiä kehittämään toimintaansa.³³

Uusi laki vakiinnutti yhdistysten toimialaksi metsänhoidon neuvonnan ja palvelun, mutta kielsi yhdistyksiltä välittömän osallistumisen puukauppaan. Kielto koski myös muuta elinkeinotoimintaa, joka ei ole tarpeellista yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Metsänhoitoyhdistykset saivat silti neuvoa, avustaa ja valtakirjalla edustaa puunmyyjää. Toiminnan painottuminen metsänhoidolliseen suuntaan tarjosi lisää työtilaisuuksia yhdistyksille mm. metsänparannustöiden toteuttamisessa.

Yhdistysten lukumäärä nousi vuosikymmenen aikana lähes sadalla ja määrä oli 382 vuonna 1959.³⁴

1960-luvulla säännöstelyn lieventyessä Suomessa ryhdyttiin toteuttamaan kasvupolitiikkaa, jonka yhtenä osana oli metsäteollisuuden kehittäminen ja siihen liittyen hakkuumahdollisuuksien käytön lisääminen. Puumarkkinoille haluttiin tavoitella työmarkkinoita vastaavaa sopimusjärjestelmää ja solmittiin puukaupan yhteistyön perussopimus ensimmäisine hintasuosituksineen.³⁵

Metsänhoitoyhdistyksille roolin löytäminen puukaupassa osoittautui vaikeaksi. Toisaalta niiden toiminta-aluetta pyrittiin myös rajaamaan ulkopuolelta. Metsäteollisuus kritisoi yhdistysten vuonna 1966 aloittamaa puun yhteismarkkinointia Metsäliiton kautta. Tämä sai Keskusmetsäseura Tapion antamaan ohjeen, jonka mukaan yhdistysten oli sopimatonta toimia ostajien asiamiehenä.³⁶ Puun yhteismyyntitoiminta Metsäliiton kanssa tyrehtyi 1960-luvun lopulla, kun kotimainen teollisuus oli haluton ostamaan yhteismarkkinoitua puuta.³⁷

Yhdistysten asema kuitenkin vähitellen vakiintui ja niiden tarve tuli yleisesti hyväksytyksi. Yhdistysten lukumäärä nousi huippuunsa – lähelle 400 – mutta jäsenmäärä kääntyi laskuun. Metsänhoitoyhdistysten kehittyminen pysähtyi vuosikymmenen lopulla, kun yhdistysten neuvojien ja ammattimiesten määrä osoittautui riittämättömäksi. Apuun haettiin Tapion voimin valtiollista piirimetsälautakuntaa, joka sai näin osin etujärjestön tehtäviä.³⁸

³² Vaara, s. 263

³³ Viitala, s. 97

³⁴ Viitala, s. 89

³⁵ Ollonqvist, s. 114-115

³⁶ Viitala, s. 105

³⁷ Viitala, s. 118

³⁸ Viitala, s. 119

1970-luvulla metsätalouskomitea edellytti yksityismetsien puuntarjonnan lisäämistä, jotta pystyttäisiin vastaamaan metsäteollisuuden kasvaneeseen puun kysyntään. Metsäliiton teollisuuden uusien investointien myötä kasvanut puunkäyttö paransi osuuskunnan mahdollisuutta puun hinnanmuodostukseen. Keskitettyjen hintasuositussopimusten myötä ja jäsenhankintakampanjoiden avulla osuuskunnan omistajien määrä nousi ja oli vuosikymmenen lopulla jo 110.000, yli 1/3 yksityismetsänomistajien määrästä.

Talouden vakautta horjuttaneet puun hintojen vaihtelut saivat puumarkkinaosapuolet tehostamaan sopimusjärjestelmää: ostajapuoli muodosti Teollisuuden Puuyhdistyksen ja metsänomistajat nelitasoisen edunvalvontajärjestelmän ylimpänä tasonaan Metsävaltuuskunta, jossa oli Metsäliiton ja metsänhoitoyhdistysten liittojen edustus. Metsänhoitoyhdistysten ja Metsäliiton puukaupallista yhteistyötä varten kehitettiin hankintapalvelusopimuksiin ja korjuukeskityksiin perustunutta järjestelmää, mutta hanke pysähtyi ostajatahon vastustukseen.³⁹

MTK otti vahvaa roolia metsänhoitoyhdistysten kehittämistyössä. Teollisuuden kritisoitua yhdistysten toimintaa puukaupassa oli tarpeen muuttaa linjausta puukaupallisesta työnjaosta. Yleisesti arvioitiin, että monilla metsänomistajilla oli virheellinen tai kielteinen käsitys yhdistyksistä, joiden koettiin myös etäännyneen muista metsänomistajajärjestöistä.

Metsänhoitoyhdistysten vakinaisten toimihenkilöiden määrä oli noussut vuoden 1967 tasosta (800) ollen 1970-luvun lopussa 1.300. Niiden palvelukyky oli parantunut ja MTK:ssa oli laadittu Metsänhoitoyhdistystoiminnan kehittämisohjelma.

1980-luvulla Suomen talous siirtyi vakaamman talouskehityksen uralle. Kasvupolitiikka edisti luonnonvarojen käyttöä ja tuki vientiteollisuutta, joka hyötyi myös monista devalvaatioista. Metsätalouskomitea esitti useita metsähallintoon, puuntuotannon edistämiseen ja metsätalouden johtamiseen liittyviä toimenpiteitä.⁴⁰ Metsähallitus irrotettiin yksityistalouden valvonnasta. Ympäristön ja metsien käytön kestäväysnäkökulma vahvistui metsäkeskustelussa.

Paineita metsänhoitoyhdistyksiä kohtaan kasvatti Suomen Metsäteollisuuden Keskusliitto, jonka tekemän tiedustelun mukaan yhdistykset suosivat Metsäliittoa tai paikallista sahaa ostajana ja pyrkivät nostamaan hintatasoa yli hintasuositussopimusten. Metsänhoitoyhdistykset joutuivat Viitalan mukaan ”myrskyn silmään”, kun kesällä 1983 puukaupassa oli ajautettu sopimuksettomaan tilaan ja apulaisoikeuskansleri Pasanen oli kantelun johdosta moittinut yhdistyksiä puunostajien epätasapuolisesta kohtelusta.⁴¹

Metsänhoitoyhdistysten käytännön tehtävien pääpaino oli 1980-luvulla edelleen metsälautakuntien intressissä olevissa asioissa, siis puuntuotantokysymyksissä ja vähemmän puukaupallisissa, puunkorjuuseen liittyvissä tai edunvalvonnallisissa tehtävissä. Monilla metsänomistajilla oli yhä virheellinen kuva yhdistyksistä, joiden rooli sekoittui muiden metsäalan toimijoiden tehtävien kanssa.⁴² MTK:ssa arvioitiin, että metsänhoitoyhdistysten toiminta-ajatusta ja tehtäviä oli näin ollen kirkastettava ja toimintaa laajennettava ja monipuolistettava. Toiminta-ajatus pelkistyi muotoon: Metsänhoitoyhdistyksen tehtävänä ja velvollisuutena on toimia metsänomistajien hyväksi”.⁴³

1990-luvulla kasvun kausi päättyi ylikuumenemiseen. Taantuma muuttui lamaksi ja metsäteollisuus menetti markkinaosuuksia. Metsäteollisuudessa oli toimialajärjestelyjen ja fuusioiden aika. Metsänhoitoyhdistyksille suuria haasteita aiheuttivat Euroopan unioniin liittymisen myötä voimistuneet kilpailuviraston sekä ympäristöohjelman vaatimukset muuttaa metsänhoitoyhdistyslakia.

³⁹ Ollonqvist, s. 191

⁴⁰ Ollonqvist, s. 209

⁴¹ Viitala, s. 206

⁴² Viitala, s. 233

⁴³ Viitala, s. 239

Kovan kiistelyn jälkeen uusi laki saatiin vuonna 1998 vain vähäisin muutoksin: metsänhoitomaksun muutos ja ekologisen kestävyuden huomioiminen metsänhoidossa olivat suurimmat muutokset. Lakityöryhmän esittämästä yksityiskohtaisesta tehtäväluettelosta poiketen yhdistysten tehtävä määriteltiin laveasti, mikä tarjosi yhdistyksille laajan toimintavapauden.

Kilpailuvirasto ryhtyi vuonna 1991 selvittämään puukaupan kilpailurajoituksia sen jälkeen, kun MTK oli suosittelut metsänomistajille puun myynnistä pidättäytymistä, koska se ei hyväksynyt teollisuuden esittämää kantohintojen alentamista. Kilpailuviraston mukaan metsänhoitoyhdistykset osallistuivat puun myyjien yhteistyöhön. Yhdistysten todettiin myös keräävän myyntivaltakirjoja ja viivästyttävän kaupantekoa. Teollisuuden mielestä metsänhoitoyhdistyksiltä tuli poistaa etujärjestön rooli. MTK puolestaan korosti Kilpailuvirastolle yhdistysten asemaa metsänomistajien omana ja täysin itse rahoittamana organisaationa.

Kilpailuvirasto teki vuonna maa- ja metsätalousministeriölle esityksen metsänhoitoyhdistyslain muuttamisesta.⁴⁴ Kilpailuvirasto edellytti, että laissa estetään yhdistysten käyttäminen puukaupan kilpailun rajoittamisessa ja erotetaan Maataloustuottajain Keskusliittoon kytkeytyvä etujärjestötoiminta yhdistyksen lakisääteisistä tehtävistä. Viraston mukaan laki ei anna yhdistyksille oikeutta toimia metsänomistajien taloudellisena edunvalvojana puun ostajiin nähden.

MTK:n metsävaliokunta oli jo vuonna 1989 perustanut Metsänhoitoyhdistysten kehittämistyöryhmän, jonka raportti (1990) arvioi, että jatkossa

- metsänomistajien palvelutarpeet erilaistuvat ja monipuolistuvat
- palvelujen käytön ratkaisee kilpailukyky ja luottamuksellinen asiakassuhde
- yhdistysten oma-aloitteisen toiminnan tarve kasvaa
- metsänomistajakunta hajautuu yhä vaikeammin tavoitettavaksi ryhmäksi
- metsänomistajien edunvalvonnan tarve kasvaa, kun markkinoille on saatava lisääntyvät puumäärät

Korjuupalvelujen ja toimitussopimusten osuus yhdistysten liikevaihdosta kasvoi paljon 1990-luvulla. Niistä oli saatavissa enemmän työtä ja tuloa kuin pelkistä metsänhoitotöistä. Viitalan mukaan toiminnan uudenlainen painottuminen – johon liittyi MTK:n uusi linjaus korostaa yhdistysten omaa puumarkkinointia – sai aikaan lisääntyviä metsänhoitotöiden rästejä ja uhkasi yhdistyksen edun menevän metsänomistajan edun edelle.⁴⁵

Metsänhoitoyhdistysten kokoon liittyen oli jo 1970-luvulla asetettu tavoitteeksi 100 yhdistystä. Vasta 1990-luvulla yhdistymiskehitys eteni nopeammin niin, että vuonna 2000 yhdistyksiä oli enää 214.⁴⁶

2000-2015 Suomen metsäteollisuus kansainvälistyi, raakapuun kasvatus globalisoitui, yksikköjä Suomessa suljettiin ja uusia tehdasinvestointeja Suomeen teki enää pääasiassa vain Metsäliitto-konserni. Hintasuositussopimuslinja päättyi kilpailuviraston hylkäävään päätökseen. EU:n sääntelyn pohjalta säädettiin kilpailulaki, joka sallii ryhmäpoikkeuksia tietyin edellytyksin vain maataloudelle, mutta ei metsätaloudelle kuten Ruotsin vastaavassa kilpailulaissa.

Metsänhoitoyhdistysten ja Metsäliiton yhteistyö nähtiin luontevana ja tarpeellisena MTK:n vielä vuonna 2002 vahvistamassa puukauppastrategiassa, jossa todettiin Metsäliiton olevan metsänomistajien oma yritys. Tavoitteena oli parantaa yli 10 vuotta etäisenä jatkunutta suhdetta. Uuden metsänhoitoyhdistyslain 2015 myötä ja Metsäliiton kehityttyä kansainväliseksi metsäteollisuuskonserniksi yhdistysten ja Metsäliiton väliselle yhteistyölle ei jatkossa ollut aiemman tasoista tarvetta eikä mahdollisuuksia. Toisaalta perusta tulevalle mahdolliselle yhteistyölle pysyi samana: kummatkin ovat jäsentensä omistamia demokraattisia organisaatioita.

⁴⁴ Viitala, s. 291

⁴⁵ Viitala, s. 333

⁴⁶ Hakkarainen

Metsänomistajille uusi huomioitava asia oli Euroopan unionin metsästrategia. Metsänhoitoyhdistysten asemaa haastoivat myös maatilametsien väheneminen, metsänomistajien kaupungistuminen ja kansainvälistymisen vaikutukset yritysten toimintaympäristöön. Yhdistykset ja MTK perustivat Metsänhoitoyhdistysten Palvelu MHYP Oy:n yhdistysten palveluyhtiöksi ja ketjuohjaajaksi.

2015 muutettiin metsänhoitoyhdistyslakia niin, että pakollinen metsänhoitomaksu poistui ja tilalle tuli vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuva vuotuinen jäsenmaksu. Metsänhoitoyhdistysten alueellisia ja toiminnallisia rajoituksia purettiin ja yhdistyksille tarjoutui tilaisuus laajentaa palvelujaan tai erikoistua. Yhdistyksillä oli nyt mahdollisuus harjoittaa liiketoimintaa ja tarjota metsätalouden harjoittamisessa tarvittavia palveluja ja ammattiapua markkinaperusteisesti sekä toimia tasapuolisessa kilpailuasemassa muiden vastaavien palveluntarjoajien kanssa.⁴⁷

Hallituksen esityksen mukaan metsänhoitoyhdistysten liiketoimintaa koskevat rajoitukset voitiin poistaa, mutta siitä huolimatta oli tarve pitää yhdistykset erityislain sekä aatteellisia yhdistyksiä koskevan yhdistyslain piirissä, koska haluttiin siirtymisen uuteen järjestelmään tapahtuvan hallitusti niin, että turvataan hyvä metsänhoito, häiriötön puukauppa ja puuntarjonnan jatkuvuus. Esityksen mukaan metsänhoitoyhdistysten toiminnalla oli suuri kansantaloudellinen merkitys niiden luotua metsänomistajille toimivan ja kattavan palvelu- ja edunvalvontaverkoston.

Automaattijäsenyyden poistuminen laski lievästi yhdistysten jäsenmäärää seuraavina vuosina, mutta jäseniä oli vuonna 2019 edelleen yhteensä yli 200.000.

8. Suomen yhdistysten esittely

8.1 Yhdistykset ja niiden jäsenet nyt

Metsänhoitoyhdistysten määrä Suomessa on likimain puoliintunut 10 vuoden välein:

vuosi	yhdistysten lukumäärä ⁴⁸
1991	361
2001	206
2011	106
2016, huhtikuu ⁴⁹	78
2024, tammikuu ⁵⁰	52

Yhdistysten määrän nopea väheneminen on seurausta fuusioista. Metsänhoitoyhdistysten jäsenten määrä laski 20-30 % vuoden 2015 jälkeen automaattijäsenyyden poistuttua⁵¹, mutta viime vuosina jäsenmääräkehitys on ollut ennallaan tai lievästi laskeva. Fuusioiden myötä suurimpien metsänhoitoyhdistysten jäsenmäärä on nyt yli 10.000 ja niiden henkilöstömäärä on lähes 100. Yhdistyksen toiminta-alue on suurimmillaan koko maakunnan kattava.

⁴⁷ Hallituksen esitys 135/2013, kohta 2

⁴⁸ Vuodet 1991, 2001 ja 2011 Hakkarainen

⁴⁹ Hyvän Hallinnon Opas Metsänhoitoyhdistyksille 2016

⁵⁰ Metsänhoitoyhdistysten nettisivut 2.1.2024

⁵¹ Pelkonen, s. 6

Yhdistysten jäsenet maksavat vuotuista jäsenmaksua, jonka määrä on useimmiten porrastettu jäsenen omistaman metsän pinta-alan mukaan. Jäsenmaksujen osuus yhdistysten tuloista vaihtelee, mutta on useimmiten vähemmän tai merkittävästi vähemmän kuin 10 % kaikista tuloista.

Yhdistyksen suurempi koko ei automaattisesti takaa parempaa kannattavuutta, mutta antaa mahdollisuudet tarjota jäsenille laajempia ja monipuolisempia palveluja, ja sitä kautta tukea myös taloudellista menestymistä. Pienimpien yhdistysten menestymismahdollisuudet ovat erikoistumisessa, yhteistyökumppanien löytämisessä ja tiukassa taloudenpidossa.

Yhdessä MTK:n ja sen ruotsinkielisen sisarjärjestön SLC:n kanssa metsänhoitoyhdistykset muodostavat Metsänomistajat-ketjun, joka huolehtii metsänomistajien edunvalvonnasta valtakunnan päätöksenteossa ja Euroopan unionissa.

Yhdistysten jäsenistä vuosi vuodelta pienempi osa on maatilametsänomistajia ja suurempi osa asuu kaupungissa. Yhdistysten hallinto koostuu yleensä pääosin maatilametsänomistajista. Yhdistysten yleisinä haasteina ovat jäsenten ikääntyminen, passiivisuus ja jäsenmäärän lasku.

8.2 MTK:n asema metsänomistajien etujärjestönä

Vuodesta 2015 alkaen metsänhoitoyhdistykset jäsenineen ovat olleet MTK:n jäseniä. Jäsenyys oli luonteva jatko prosessille, jossa MTK oli ollut alusta lähtien mukana perustamassa yhdistyksiä, tukemassa niiden kehittämistä, tukeutumassa niiden voimavaroihin ja hakemassa niille lakimääräistä asemaa. MTK:n metsäpoliittinen valio-kunta perustettiin vuonna 1928 ja vuonna 1942 sai alkunsa metsävaltuuskunta, jolla on johtava rooli Metsänomistajat-ketjun tämän päivän edunvalvonnassa.

Metsänhoitoyhdistysten näkökulmasta MTK on toisaalta tarjonnut toimintaan tukevan edunvalvontaselkänöjan ja toisaalta ollut itse puukaupallisen toiminnan ja puumarkkinoiden aktiivinen kehittäjä – välillä joka hyperaktiivinen, mistä esimerkkejä ovat Metsäliiton perustaminen ja Kilpailuviraston kannanotot raakapuukaupassa. Vaikea sanoa, johtuuko aktiivisuudesta vai jostakin muusta se, että puukaupan hintataso on joidenkin tietojen mukaan ollut metsänomistajille suotuisampi Suomessa kuin Ruotsissa: Luonnonvarakeskuksen tietoihin pohjaten arvioitiin Skogsforum-lehdessä, että vuonna 2021 suomalainen metsänomistaja ansaitsi 34 % paremmin kuin ruotsalainen virkaveljensä/sisarensa.⁵²

8.3 Valtuusto

Metsänhoitoyhdistysten valtuusto on vahvistus-, valinta- ja päätöselin, joka vahvistaa tilinpäätöksen ja valitsee yhdistyksen hallituksen sekä päättää jäsenmaksun määrästä. Valtuusto valitaan postiaänestyksellä ja sen toimikausi on neljä vuotta. Yhdistysten valtuustojen toiminnan haasteena ovat jäsenlukumäärä – suuremmissa yhdistyksissä valtuutettuja voi olla 30-40 – ja valtuustojen kokousten vähäinen määrä. Valtuustot kokoontuvat yleensä sääntöjen mukaan kaksi kertaa vuodessa. Valtuustojen vaikutusmahdollisuuksia parantaa jonkin verran käytäntö, jonka mukaan valtuuston puheenjohtajisto osallistuu hallituksen kokouksiin.

⁵² Fredrik Reuter

Valtuuston on tarkoitettu toimivan omistajan äänenä hallitukselle ja viestinviejänä jäsenille,⁵³ mutta käytännössä valtuutettujen rooli jää helposti paljon vaimeammaksi. Varsinkin suuren ja yhdistymisten jälkeen toimintaa kehittävän yhdistyksen olisi pystyttävä aktivoimaan valtuustonsa ja sen mukana eri paikkakunnilla olevat jäsenensä.

8.4 Hallitus

Metsänhoitoyhdistyksen hallitus on toimeenpaneva elin, joka käytännössä suunnitelmilla, päätöksillä ja valinnoilla vaikuttaa ratkaisevasti yhdistyksen menestymiseen. Yhdistyksissä on yleensä 6-10 jäsentä, joiden on useimmissa yhdistyksissä oltava sääntöjen mukaan yhdistyksen jäseniä. Käytännössä metsänhoitoyhdistysten hallitusten jäsenistä on yleensä miehiä 70-80 % ja jäsenten keski-ikä on yli 60 vuotta. Joissakin hallituksissa käytäntönä on, että hallituksen kokouksiin osallistuu myös henkilöstön edustajia.

Hyvän hallituksen pitäisi olla yhdistyksen suunnannäyttävä ja kasvun moottori.⁵⁴ Hallituksen odotetaan pystyvän muodostamaan tilannekuvan, sen pohjalta rakentamaan strategisen suunnitelman, tekemään suunnitelman vaatimat päätökset kaikkia voimavaroja hyödyntäen ja viemään päätökset käytäntöön.

8.5 Johto ja muu henkilöstö

Metsänhoitoyhdistyksillä on toiminnanjohtaja-, johtaja- tai toimitusjohtajanimikkeellä oleva johtaja, jonka valinta on sääntöjen mukaan yleensä hallituksen vastuulla. Hallitukselle hän on monella tavalla korvaamaton tuki asioiden ja päätösten valmistelussa ja käytäntöön viennissä yhdessä johtoryhmän ja muun henkilöstön kanssa. Johtajan ja hallituksen puheenjohtajan välisen yhteistyösuhteen toimivuus on edellytys menestymiselle.

Metsänhoitoyhdistysten hallinnossa johtajat ja myös iso osa muusta henkilöstöstä ovat perinteisesti olleet yhdistystä pitkään palvelleita. Tästä on ollut toisaalta etua, kun on voitu hyödyntää syvää ja laajaa kokemusta. Toisaalta tämä on voinut hidastaa sopeutumisen ja reagoitavalmiutta muutoksiin toimintaympäristössä.

8.6 Strategian painopisteet

Metsänhoitoyhdistysten toimintastrategiassa ovat tähän saakka yleisesti korostuneet edunvalvontaan, paikallisuuteen ja luotettavuuteen liittyvät teemat. Viime vuosina mukaan on useimmilla tullut myös taloudellisia näkökulmia kuten kannattavuutta koskevia tavoitteita. Jatkossa tullevat nousemaan esille myös sellaiset strategiset tavoitteet, jotka liittyvät yhdistyksen aikaan saamiin tuloksiin metsänomistajalle ja tämän metsälle.

Useimmilla yhdistyksillä on vahva markkinaosuus niiden perinteisissä metsänhoitopalveluissa. On tarve hahmottaa strategisia tavoitteita myös uusille, kehittämistä vaativille liiketoiminta-alueille. Samalla on syytä arvioida, miten voidaan strategisesti lähestyä uusia, vähemmän perinteisiä metsänomistajaryhmiä.

⁵³ Hyvän Hallinnon opas Metsänhoitoyhdistyksille, s. 14

⁵⁴ Hyvän Hallinnon opas Metsänhoitoyhdistyksille, s. 19

Yhdistykset eivät voi jakaa tuloksestaan voittoa, mutta kannattava yhdistys pystyy satsaamaan esim. tietojärjestelmäinvestointeihin, joita jatkossa edellytetään, mikäli halutaan pysyä mukana kilpailussa muiden metsäpalveluja tarjoavien yritysten kanssa.

8.7 Taloudellinen menestyminen

Yhdistysten taloudellinen tulos heikkeni selvästi vuoden 2015 lakimuutoksen jälkeen, mutta on sen jälkeen hie-man parantunut.⁵⁵ Yhdistysten välillä on liikevaihdon ja kannattavuuden kehittymisen osalta suuria eroja, jotka liittyvät lähinnä yhdistyksen käytettävissä oleviin voimavaroihin ja tarjottujen palvelujen laajuuteen.

Liikevaihdoltaan pienimmille metsänhoitoyhdistyksille luonteenomaista on, että niiden liikevaihto kertyy neu-vonta- ja asiantuntijapalvelun myynnistä. Suurimpien yhdistysten liikevaihdosta huomattava osa tulee tytäryh-tiön harjoittamasta puu- tai energiapuukaupasta.

Taloudellisesti heikommin menestyneet yhdistykset ovat lainuudistuksen tultua voimaan joutuneet vähentä-mään työntekijöiden määrää, mutta toisaalta suurimpiin yhdistyksiin on palkattu lisää työvoimaa. MTK:n tieto-jen mukaan yhdistysten henkilöstön yhteismäärä ei juurikaan ole muuttunut.⁵⁶ Henkilöstömäärä vuoden 2023 lopussa on MHYP:n nettisivujen mukaan n. 1.000.

Yhdistyksen suurempi koko ei automaattisesti takaa parempaa kannattavuutta, mutta antaa mahdollisuudet tar-jota jäsenille laajempia ja monipuolisempia palveluja, ja sitä kautta tukea myös taloudellista menestymistä.

Liikevaihdoltaan pienimmille metsänhoitoyhdistyksille luonteenomaista on, että niiden liikevaihto kertyy neu-vonta- ja asiantuntijapalvelun myynnistä. Suurimpien yhdistysten liikevaihdosta huomattava osa tulee tytäryh-tiön harjoittamasta puu- tai energiapuukaupasta.

Taseeltaan metsänhoitoyhdistykset ovat pääosin hyvässä kunnossa, kun arvioidaan niiden velkaantuneisuutta. Omavaraisuusaste on korkea ja korollisten luottojen määrä vähäinen. Toisaalta useimmilla yhdistyksillä ei ole taseessa myöskään merkittäviä omaisuuseriä.

Hyvää tulosta tekevien yhdistysten taseessa sijoitusten ja talletusten määrä on suuri johtuen osin muiden inves-tointien vähyydestä ja erityisesti siitä, että yhdistyslain perusteella metsänhoitoyhdistys ei voi jakaa omistajil-leen ylijäämää.

⁵⁵ Pelkonen, s. 6

⁵⁶ Pelkonen, s. 18

9. Ruotsin yhdistysten esittely

9.1 Yhdistykset ja niiden jäsenet nyt

Metsänomistajien yhdistykset Ruotsissa ovat taloudellisia yhdistyksiä (ekonomisk förening), joita koskeva lain-säädäntö vastaa Suomen osuuskuntalakia. Osuustoiminnallisina nämä yhdistykset pyrkivät sääntöjensä mukaan edistämään jäsentensä taloudellisia intressejä seuraavalla liiketoiminnalla, esim. Skogsägarna Mellanskog ek för:

- ostavat, myyvät ja jatkojalostavat pääasiassa jäsenten puuta
- toimivat varmistaakseen parhaan mahdollisen hinnan jäsenten puulle
- toimivat kestävän ja ympäristön huomioivan metsänhoidon puolesta tarjoamalla metsäpalveluja
- parantavat metsäosaamista ja osaltaan vahvistavat vapaata metsätaloutta ja metsänomistusta
- edistävät jäsenten yhdistystoimintaa

Yhdistysten toimialue on säännöissä rajattu maantieteellisesti. Södra-yhdistyksen alue on Eteläinen Ruotsi, Norra Skog -yhdistyksen alue on Pohjoinen Ruotsi ja Skogsägare Mellanskogin alue on Keskinen Ruotsi.

Yhdistyksillä on yhteensä noin 107.000 jäsentä, joista 52.000 Södran, 28.000 Mellanskogin ja 27.000 Norra Skogin jäseniä.

Yhdistysten toiminta-alueet ovat suuria – yli maakuntarajojen meneviä – ja sen vuoksi yhdistysten sisällä on alayhdistyksiä toimivia metsätalousalueita (SBO, skogsbruksområde), joilla on oma hallitus ja paikallista jäsen-toimintaa. Esim. Södra-yhdistyksellä on 36 ja Mellanskog-yhdistyksellä 16 metsätalousaluetta.

Metsätalousalueiden jäsenet valitsevat kokouksessaan paitsi SBO-hallituksen myös edustajansa koko yhdistyksen vuosikokoukseen, jossa hyväksytään tilinpäätös ja valitaan yhdistyksen hallitus. Kaikilla jäsenillä on mahdollisuus tehdä aloite (motion), joka valmistelun jälkeen käsitellään yhdistyksen vuosikokouksessa.

9.2 LRF:n asema yhdistysten liittona

LRF Skogsägarna on osa Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) -järjestöä ja metsäalan taloudelliset yhdistykset Södra, Mellanskog ja Norra Skog ovat sen jäseniä. Tavoitteena on edistää yhdistysten jäsenten metsätalouden harjoittamista vapaassa, kannattavassa ja kestävässä muodossa. Lisäksi LRF Skogsägarna toimii metsänomistajien puolesta metsäpolitiikassa kansallisesti ja kansainvälisesti sekä tekee monipuolista yhteistyötä metsäalan eri toimijoiden kanssa.

Ruotsalaiset yhdistykset ovat jokainen niin suuria, että niillä on mahdollisuus hankkia ja käyttää voimavaroja moniin edunvalvonnallisiin ja muihin hankkeisiin. Näin ollen LRF Skogsägarna -järjestön asema ja tehtävät poikkeavat jossain määrin suomalaisesta MTK:n mallista.

9.3 Hallitus ja metsätalousalueiden hallitukset

Yhdistyksillä on osuuskuntalainsäädännön mukainen hallitus, jonka jäsenten on yleensä oltava myös yhdistyksen jäseniä. Joissakin yhdistyksissä – esim. Mellanskog – yksi tai useampi hallituksen jäsen on yhdistyksen ulkopuolinen. Hallituksissa on myös henkilöstön edustus, esim. Mellanskogin 9-jäsenisestä hallituksesta kaksi on henkilöstön edustajia.

Yhdistysten jalostustoiminta on yleensä yhtiötetty. Yhtiöillä on oma, osakeyhtiölain mukainen hallitus.

Hallituksen jäsenet valitaan yhdistyksen kokouksessa (föreningsstämma), jossa valitsijoina ovat metsätalousalueiden lähettämät edustajat.

Kunkin metsätalousalueen jäsenet valitsevat lisäksi oman SBO-alueensa hallituksen. SBO-hallitusten ja niiden puheenjohtajien rooli on merkittävä. Puheenjohtajat kokoontuvat 2 kertaa vuodessa tilaisuuksiin, joissa on mukana yhdistyksen johto ja hallitus. Lisäksi puheenjohtajilla on mahdollisuus olla jatkuvasti yhteydessä omalla alueella toimivien toimihenkilöiden kanssa.

9.4 Johto ja muu henkilöstö

Yhdistyksillä on toimitusjohtaja ja hänen tukenaan johtoryhmä. Toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan välinen yhteistyö korostuu, koska yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ei yleensä ole ammattijohtaja.

9.5 Strategian painopisteet

Yhdistyksillä on strategia, joka korostaa jäsenten metsille ja jäsenille tuotettavaa lisäarvoa. Esim. Mellanskog-yhdistyksen strategian visiossa halutaan tavoitella voimakkaampia metsänomistajia ja rikkaampia metsiä.⁵⁷ Strategioissa painottuu hyvän kannattavuuden tavoite ja siihen kytkeytyen puun myyntimäärien ja jäsenmäärän kasvattaminen. Yhdistykset tavoittelevat liikevaihdon ja markkinaosuuden kasvua.

Metsänhoitopalvelujen osalta yhdistykset näkevät tarpeen kasvattaa myyntiä ja monipuolistaa tarjontaa mm. uusilla palveluilla kuten kiinteistövälityksellä, mutta ilman puunmyyntivolyyymien kasvattamista liikevaihto- ja kannattavuustavoitteita ei uskota voitavan saavuttaa.

9.6 Taloudellinen menestyminen ja hintapolitiikka

Ruotsin kolme metsänomistajayhdistystä ovat kooltaan ja liiketoiminnaltaan erilaisia: Södra on liikevaihdoltaan ylivoimaisesti suurin ja monipuolisin teollisuudeltaan; Norra Skog on pienempi, ja perinteisesti sahaliiketoiminnan harjoittaja, mutta on viimeksi satsannut myös selluteollisuuteen; Mellanskog on liikevaihdoltaan pienin ja sen tähän mennessä ainoa investointi puun jatkojalostukseen on omistus 49,5 % Setra-sahayhtiöstä, jonka suurin omistaja 50 %:n osuudella on valtion omistama yhtiö.

⁵⁷ Skogsägarna Mellanskog ek för, vuosikertomus 2022

Kaikki kolme yhdistystä ovat taloudellisesti menestyneet hyvin viime vuosina, mutta toimialan ja erityisesti puunjalostuksen suhdanteet vaihtelevat jyrkästi. Yhdistykset ovat kokeneet takavuosina taloudellisia kriisejä ja todennäköisesti myös oppineet niistä. Södran ja Norra Skogin omavaraisuusaste on nyt parantuneen kannattavuuden myötä korkea – yli 50 % – ja yritykset ovat paljon vähemmän velkaantuneita kuin 1900-luvun lopulla.

Mellanskog on päässyt kiinni hyvään kannattavuuteen vasta viime vuosina, joten sen omavaraisuusaste on vielä selvästi alle 50 %. Osakkuusyrityksen sahaliiketoiminta ei ainakaan vuodelta 2023 tarjoa positiivista tulosta, joten kannattavuus on pitänyt hakea muualta.

Jäsenten näkökulmasta kannattava taloudellinen yhdistys pystyy näyttämään osuuskuntamaiset parhaat puolensa: jäsen voi saada ylijäämän jakona tuottoa sekä pääomasijoitukselleen että jälkipalautuksena myymänsä puumäärän suhteessa. Lisäksi jäsen voi saada korkotuottoa, jos antaa maksuaikaa yhdistykselle ja sijoittaa halutessaan myös lisää omaa pääomaa yritykseen.

Yhdistykset ovat alueellaan merkittäviä puun ostajia ja ne ovat julkistaneet avoimesti puulajikohtaisia ostohintojaan, jotka vuosien 2022-2023 aikana ovat olleet noususuunnassa. Esim. Mellanskog ilmoitti 1.2.2024 nostavansa sekä sahatukin että kuitupuun hintoja.

Hinnoittelun osalta olen selvitystä tehdessäni havainnut, että verrattuna suomalaisten metsänhoitoyhdistysten ostohintajulkistuksiin – joita siis ei ole ollut – ruotsalaiset metsänomistajayhdistykset julkistavat omat ostohintansa. Tässä yhteydessä esille on tullut kilpailulainsäädännön ero, joka mahdollisesti liittyy ostohintojen julkistamiseen: Ruotsissa metsätalouden tuotteet ovat kilpailulaissa maataloustuotteisiin rinnastettavia, ja niihin soveltuu lain poikkeama, jonka mukaan taloudellisen yhdistyksen sisäinen yhteistyö on sallittu. Toisaalta EU:n peruskilpailusääntöjen poikkeamat koskevat vain maataloutta ja on periaatteessa mahdollista, että Ruotsin laki joutuu ristiriitaan EU:n lain kanssa.

10. Selvityksen havainnot ja johtopäätökset näkökulmittain

Selvityksen johtopäätökset perustuvat yhdistysten luottamushenkilöiden (valtuutetut, SBO-alueiden hallitusten puheenjohtajat), johdon (hallituksen puheenjohtajat ja toimitusjohtajat) ja henkilöstön haastatteluihin sekä seuraaviin kyselytutkimuksiin:

- valtuustokysely ja sitä vastaava kysely SBO-hallitusten jäsenille – jäsenten/omistajien näkökulma⁵⁸
- hallitusarviointikysely yhdistysten hallituksille – hallinnon ja johdon näkökulma⁵⁹
- henkilöstökyselyt – henkilöstön näkökulma⁶⁰

Kyselyt tehtiin suomeksi ja ruotsiksi. Niiden sisältö ja teksti pyrittiin pitämään identtisinä.

⁵⁸ Liitteessä 3

⁵⁹ Liitteessä 2

⁶⁰ Liitteessä 1

10.1 Jäsenten/omistajien näkökulma

Valtuutetuille ja SBO-hallitusten jäsenille suunnatuissa kysymyksissä pyydettiin arvioimaan oman yhdistyksen tulevaisuuden menestystekijöitä ja jäsenten tarpeita. Lisäksi tehtävänä oli kertoa yhdellä sanalla, mitä yhdistyksen pitäisi jatkossa olla enemmän ja vastaavasti mitä yhdistyksen pitäisi olla vähemmän.

10.1.1 Suomi

Metsänhoitoyhdistyksen valtuutetut arvioivat yhdistyksen ylivoimaisesti tärkeimmäksi menestystekijäksi metsänomistajien etujen valvonnan ja niihin vaikuttamisen. Toiseksi tärkeimpänä pidettiin mhy:n henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisäämistä ja kolmanneksi tärkeimpänä mhy:n vetovoiman lisäämistä jäsenmäärän lisäämiseksi.

Kymmenestä vaihtoehdosta vähiten tärkeimmiksi valtuutetut arvioivat mhy:n omat investoinnit puun jatkojalostukseen sekä mhy:n toiminnan kannattavuuden parantamisen.

Vapaat kommentit koskivat lähinnä edunvalvontaa, jäsenpalvelua sekä oman toiminnan tehokkuutta.

Yhden sanan vastauksissa oman yhdistyksen haluttiin olevan **enemmän**: aktiivisempi, näkyvämpi, nuorekkaampi ja helpommin lähestyttävä sekä **vähemmän**: sisäänlämpiävä, etäinen, passiivinen, ukkoutunut, hiljaa, vaatimaton, itseään vähättelevä, omissa oloissaan, näkymättömissä.

10.1.2 Ruotsi

Metsänomistajayhdistyksen SBO-hallitusten jäsenet arvioivat yhdistyksen selvästi tärkeimmäksi menestystekijäksi taloudellisen tuloksen. Toiseksi tärkeimpänä pidettiin metsänomistajien etujen valvontaa/metsäpoliittista vaikuttamistyötä ja kolmantena henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisäämistä.

Kymmenestä vaihtoehdosta vähiten tärkeimmiksi SBO-hallitusten jäsenet arvioivat yhdistyksen markkinoinnin ja mainonnan sekä jäsenten kouluttamisen.

Vapaissa kommentteissa korostuu taloudelliseen tulokseen, jäsensuhteisiin ja markkina-asemaan liittyviä teemoja.

Yhden sanan vastauksissa oman yhdistyksen haluttiin olevan **enemmän**: lokalt medlemsnära, redovisningsnabba och prisledande ja **vähemmän**: toppstyrt, tjänstemannastyrt, sega.

10.2 Hallinnon ja johdon näkökulma

Hallinnon ja johdon näkökulman selvittämiseen käytettiin hallituksen itsearviointikyselyä, jossa hallituksen suorituskykyä arvioitiin seuraavista näkökulmista:

- kyky arvioida nykytilannetta
- kyky hahmottaa tulevaisuutta strategisesti
- kyky hyödyntää hallituksen kaikkia voimavaroja
- kyky tehdä päätöksiä
- kyky viedä päätökset käytäntöön ja arvioida tuloksia

Kysely sisälsi jokaisen näkökulman osalta 7 kysymystä, joihin vastattiin asteikolla 1 (ei pidä paikkaansa/instämmer inte alls) – 5 (pitää täysin paikkansa/håller starkt med).

10.2.1 Suomi

Metsänhoitoyhdistyksen hallituksen itsearvioinnissa korostuvat vahvuusalueina Päätöksentekokyky ja Kyky hyödyntää kaikkien voimavaroja. Hallituksen ilmapiiriä ja tiimihenkeä pidettiin hyvänä ja yhdellä sanalla hallitustyötä luonnehdittiin mielenkiintoiseksi, mielekkääksi, palkitsevaksi ja haastavaksi.

Kyky hahmottaa mhy:n tulevaisuutta ja sinne johtavia teitä strategisesti sai hallitukselta kriittisimmät arvioinnit. Asteikolla 1-5 strategian purevuuden/päivitystarpeen arviointia, kaikkien osallistumista strategiatyöhön, strategiatyön ennalta määritetty prosessia ja ajankäyttöä strategiatyöhön koskevat kysymykset saivat keskiarvon 3-3,3.

Strategiatyön lisäksi nousee erillisenä kehittämiskohteena esiin hallituksen oman toiminnan arviointi. Tätä koskevaan kysymykseen annettujen arviointien keskiarvo oli 3,2.

10.2.2 Ruotsi

Yhdistyksen hallituksen itsearvioinnissa korostuvat vahvuusalueina Nykytilanteen arviointikyky ja Päätöksentekokyky, joiden osalta arviointien keskiarvot eri kysymyksiin olivat vaihteluvälillä 4-4,8. Arvioinnit olivat erityisen korkeita asioiden valmistelun ja hallituksen jäsenten valmistautumisen ja päätöksiin sitoutumisen osalta.

Kyky hahmottaa yhdistyksen tulevaisuutta ja sinne johtavia teitä strategisesti sai hallitukselta kriittisimmät arvioinnit, kun tarkastellaan vastausten keskiarvoja, jotka vaihtelivat välillä 2,8-3,4. Vertailua vaikeuttaa se, että yhden vastaajan arviointi kaikkiin kysymyksiin on 1 – tarkoituksella tai vahingossa.

Hallitustyötä arvioitiin yhdellä sanalla hyvin myönteisesti: framtidsinriktat, öppet, viktigt, starkt, inspirerande, intressant, lärorikt.

10.3 Henkilöstön näkökulma

Henkilöstön näkökulman arvioimisessa käytettiin kyselyä, jonka kysymyksiin pyydettiin vastaamaan asteikolla

- 1 (Ei/en yhtään...2...3...4... 5 (Kyllä, täysin)
- 1 och 2 (Nej/måste åtgärdas) ... 4 och 5 (Ja, definitivt)

Vastausten keskiarvo oli 4,0 tai enemmän molemmissa maissa seuraaviin kysymyksiin:

- Oletko motivoitunut työhösi?
- Onko työsi mielestäsi mukavaa?
- Oletko ylpeä siitä, että työskentelet yhdistyksen organisaatiossa?
- Tiedätkö, mitä sinun odotetaan saavan aikaan päivittäisessä työssäsi?
- Tunnetko koko yhdistyksen toiminnan tavoitteet?
- Sujuuko yhteistyö hyvin siinä tiimissä/ryhmässä, jossa työskentelet?
- Koetko, että esihenkilösi arvostaa sinua?

Vastausten keskiarvo oli 3,7 tai vähemmän molemmissa maissa seuraaviin kysymyksiin:

- Tunnetko työssäsi yleisesti sopivan paljon stressiä?
- Saatko tukea silloin, kun työmäärä on suuri?
- Pystytkö vaikuttamaan työtilanteeseesi?
- Onko johtoryhmä hyvä viestimään organisaation sisäisesti?
- Tunnetko, että yhdistystä kehitetään vastaamaan ympäristön haasteisiin?

10.3.1 Suomi

Kriittisimmät arviot ja suurimmat kehittämistarpeet ovat seuraavissa kysymyksissä:

- Palautteen antaminen toisille (keskiarvo 3,4)
- Tiimin töiden suunnittelu (keskiarvo 3)
- Arvostuksen kokemus (keskiarvo 3,7)
- Stressikokemus (keskiarvo 3,4)
- Tuen puute, kun työmäärä suuri (keskiarvo 2,9)
- Vaikuttaminen omaan työtilanteeseen (keskiarvo 3,3)
- Mahdollisuus kehittyä omassa työssä (keskiarvo 3,6)
- Palautteen saaminen esihenkilöltä (keskiarvo 3,1)
- Viestintä johtoryhmältä (keskiarvo 3,3)
- Tasavertainen kohtelu (keskiarvo 3,7)

Lyhyellä tähtämellä kyse on työntekijöiden ja esihenkilöiden toimintamalleista, suunnittelu- ja toimintataidoista sekä ajankäytöstä. Pitkällä tähtämellä kyse on organisaation kulttuurista ja arvostuksista sekä esihenkilöiden ja työntekijöiden asenteista.

Lisäksi henkilöstöltä kysyttiin,

- millaista työ yhdistyksen palveluksessa on yhdellä sanalla?
 - a. eniten mainintoja: vaihtelevaa, vapaata, haastavaa, kehittävää, vastuullista ja monipuolista
- mitä yhdistyksen pitäisi tehdä enemmän, yhdellä sanalla?
 - b. eniten mainintoja: näkyvästi, esillä, asiantuntijana, ketterästi
- mitä yhdistyksen pitäisi tehdä vähemmän, yhdellä sanalla?
 - c. eniten mainintoja: vanhanaikainen, kiireinen/hektinen/hätiköivä

10.3.2 Ruotsi

Kriittisimmät arviot ja suurimmat kehittämistarpeet ovat seuraavissa kysymyksissä:

- Palautteen antaminen toisille (keskiarvo 3,8)
- Stressikokemus (keskiarvo 3,4)
- Tuen puute, kun työmäärä suuri (keskiarvo 3,6)
- Vastaaminen ympäristön haasteisiin (keskiarvo 3,7)
- Viestintä johtoryhmältä (keskiarvo 3,1)

Lisäksi yhdistyksen kyselyssä oli kysytty: Miten todennäköistä on, että suosittelet organisaatiota työnantajana ystävälle tai tutulle? Vastausten asteikko tämän kysymyksen osalta oli 0-10 ja vastausten keskiarvo oli 7,25. Vastauksista 40 % oli tasolla 9 tai 10.

Lyhyellä tähtäimellä kyse on esihenkilöiden ja työntekijöiden kyvystä suunnitella ja käyttää aikaa sekä tehdä yhteistyötä.

Pitkällä tähtäimellä kyse on organisaation kulttuurista ja arvostuksista sekä esihenkilöiden ja työntekijöiden asenteista.

11. Toimintaympäristön haasteet ja niihin vastaaminen

Metsänomistajien yhdistykset Suomessa ja Ruotsissa kohtaavat monia yhteisiä, toimialalle juuri nyt luonteenomaisia haasteita, joiden juurisyyt ovat paljolti kansainvälisiä. Monet niistä korostavat metsien arvoa, hoitoa ja käyttöä, mikä yhdistysten kannalta on sinänsä hyvä asia.

Hiilitase, Euroopan unionin ympäristölinjaukset, puun riittävyys ja hintataso, paperin kysynnän väheneminen, metsäteollisuuden globalisoitunut fuusiokehitys, kotimaan investointien väheneminen ja metsänomistuksen irtaantuminen maatilasta fyysisesti ja henkisesti ovat kaikki asioita, joilla on vaikutusta paitsi metsänomistajien myös metsänomistajayhdistysten asemaan ja menestymismahdollisuuksiin.

Toimintaympäristö vaatii metsänomistajia ja niiden yhdistyksiä ennakoimaan, reagoimaan ja uudistamaan toimintatapojaan. Toisaalta nämä vaatimukset tarjoavat yhdistyksille myös mahdollisuuksia kehittää ja tarjota uusia palveluja, jotka tuovat kilpailuetua ja siten lisäävät jäsenten saamaa lisäarvoa.

11.1 Tilanne Suomessa

Metsänhoitoyhdistysten määrä – nyt 52 – näyttäisi olevan edelleen vähenemässä fuusioiden kautta, mikä tulee parantamaan niiden kilpailukykyä erityisesti suhteessa suuriin metsäyhtiöihin ja muihin metsäpalveluja tarjoaviin yrityksiin. Yhdistyksillä on tämän kehityksen myötä mahdollisuus ja voimavarat metsänomistajien tarvitsemien kaikkien palvelujen tuottamiseen.

Yhdistysten koon ja palvelukyvyyn kasvaessa esiin nousee kysymys, miten metsänhoitoyhdistyslaki nykymuotoisena soveltuu suuren, liiketoimintaa kehittävän yhdistyksen toiminnan kehiksenä. Voimassa olevaa vuoden 2015 lakia valmisteltaessa yksi hallituksen esityksen linjaus oli, että uuteen järjestelmään siirtyminen hallitusti edellyttää yhä erityislain sääntelyä. Selvityshenkilö Pelkosen arviointiraportin mukaan siirtymä on onnistunut hyvin.⁶¹ Mitä seuraavaksi?

Metsänhoitoyhdistyslain lisäksi yhdistykseen sovelletaan myös yhdistyslakia, mutta sen piiriin sopii huonosti tai ei ollenkaan pääasiassa liiketoimintaa harjoittava yhdistys. Näin ollen yhdistysten nykyinen lainsäädännöllinen asema haastaa isot, täyspalvelua tarjoavat, mutta myös etujärjestönä toimivat yhdistykset yhtiöittämään (oy tai osuuskunta) muun kuin etujärjestötoimintansa. Ratkaisuna tämäkään vaihtoehto ei tee mahdolliseksi toiminnan ylijäämän jakamista jäsenille. Jos mahdollinen ylijäämä jää aina yhdistyksen taseeseen eikä yhdistys satsaa kehittämiseenkään, vaarana on tuodittautuminen vanhoihin hyviin vuosiin – jotka voivat olla pian ohi.

Yhdistysten suuret haasteet liittyvät osaamiseen ja vetovoimaan, siis ihmisiin. Omistajien edustajana yhdistyksen hallitus on vastuussa tulevista strategisista linjauksista. Omistajien äänen kirkastamiseksi ja voimistamiseksi on tarve parantaa jäsenviestintää ja aktivoida jäseniä mukaan hallintoon. Yhdistysten maantieteellisen koon kasvun myötä tarvitaan myös uusia tapoja paikallistaa hallintoa, esim. metsätalousalueita muodostamalla – näitä alueita oli vielä 1900-luvun lopulla ainakin Pohjois-Karjalassa.

Metsänhoitoyhdistysten johdon ja muun henkilöstön kannalta tulevaisuus sisältää sekä haasteita että mahdollisuuksia. Haastattelujen ja kyselyn tulosten pohjalta muodostuu mielikuva, jonka mukaan yhdistysorganisaation henki on hyvä, yhdistykset ovat menossa eteenpäin ja nyt tarvitaan roolin ja palveluvalikoiman kirkastamista, lisää näkyvyyttä ja keskittymistä tuottamaan palveluja jäsenille. Tämä osaltaan vahvistaisi myös veto- ja pitovoimaa jäsenten ja henkilöstön suuntaan. Yhdistyksillä on jatkossa tarve nuorentaa hallintoa ja henkilöstöä – ja saada mukaan enemmän naisia.

11.2 Tilanne Ruotsissa

Metsänomistajien yhdistysten taival Ruotsissa sadan vuoden takaa tähän päivään näyttää suoraviivaisemmalta kuin suomalaisten, mutta ensivaikutelma voi pettää: toiminnan alussa kesti kauan ennen kuin ne otettiin vakavasti suurten puun ostajien toimesta. Muutama vuosikymmen sitten suuria yhdistyksiä ajautui taloudellisten vaikeuksien takia konkurssiin tai joutui turvautumaan valtion taikka järjestön taloudelliseen tukeen välttääkseen konkurssin.

Ruotsalaiset yhdistykset ovat osuuskuntina ottaneet riskiä ja tehneet vähillä omilla pääomilla investointeja, joiden kannattavuuden huonot suhdanteet tuhosivat. Joka tapauksessa niiden omavaraisuusaste on takavuosiin verrattuna selvästi korkeampi ja siten yhdistykset kestävät paremmin laskusuhdanteita.

⁶¹ Pelkonen, s. 6

Norra Skogin, Södran ja Mellanskogin liiketoiminnassa on mukana täysimääräisesti samat metsänhoidon palvelut kuin metsänhoitoyhdistyksillä Suomessa. Mutta pääosan liikevaihdosta ja voitoista tuottavat niiden omistamat puun jatkojalostusyhtiöt/yksiköt, joita Södralla on paljon ja laajalla tuotevalikoimalla ja Norra Skogilla vähemmän. Vain Mellanskogilta puuttuu oma jatkojalostus, mutta sen osakkuusyritys Setra suurena sahaajana tuottaa välillä ison voiton ja osingot – ja välillä sen tappiot syövät yhdistyksen omaa pääomaa.

Omistajien kannalta paljon jatkojalostusta omaavan yhdistyskonsernin strateginen suuntaaminen on vaativa tehtävä. Yksituumaisuuden saavuttaminen esim. siitä, investoidaanko ja kuinka paljon jatkojalostukseen on sitä vaikeampaa, mitä enemmän takana on epäonnistumisia. Hallitusten ja hallinnon antamista vastauksista mielipiteiden erilaisuus käy hyvin ilmi. Toisaalta erilaisuudessa on jäsenpohjaisen organisaation voima.

Yhdistykset ovat satsanneet jäsenten paikalliseen toimintaan paljon. Perinteiset metsätalousalueet (SBO) on säilytetty ja vahvistettu niitä. SBO:t ovat emoyhdistyksen sisällä olevia yhteisöjä, joiden puheenjohtajilla on vaikutusvaltaa. Riippuu paljon puheenjohtajasta, miten hyvin yhteistyö alueen toimihenkilöiden kanssa sujuu.

Yhdistyksillä on pitkät perinteet, mistä on paljon etua, kun luottamussuhteessa palvellaan metsänomistajakuntaa, jonka keski-ikä Ruotsissa on yli 60 vuotta – kuten Suomessa. Toisaalta yhdistyksen järjestövetovoimalle ja työnantajaimulle voi olla haitta, mikäli yhdistys koetaan vanhanaikaiseksi, ylhäältä johdetuksi, jäykäksi tai hiljaiseksi. Jäsenpohjaisen organisaation yksi haaste on, miten demokraattisuus saadaan mukaan kaikkeen toimintaan ja pystytään silti olemaan ketterä, läpinäkyvä, energinen ja vetovoimainen organisaatio.

12. Lopuksi

Tutustuminen metsänomistajayhdistysten toimintaan ja elämään Ruotsissa ja Suomessa on ollut kiinnostava oppimismatka. Yhdistystoiminta voi saada vuosikymmenten aikana hyvin erilaisia ilmenemismuotoja, vaikka peruslähtökohdat ja tavoitteet ovat samat.

Lainsäädännön puitteet, toimintaympäristö ja yhteiskunnan valtava metsänomistajiin kohdistuva kiinnostus ovat Suomessa muokanneet metsänhoitoyhdistyksiä välillä rajusti. Ruotsissa yhdistykset ovat tehtyään perusvalinnan – osuuskuntamainen taloudellisen yhdistyksen malli – pystyneet keskittymään paremmin liiketoimintaan. Kummassakin mallissa tavoite on pysynyt samana: lisäarvon maksimointi jäsenille.

13. Liitteet

1. Henkilöstökyselyn kysymykset suomeksi – ruotsinkieliset kysymykset olivat samansisältöisiä

Oletko motivoitunut työhösi?

Onko työsi mielestäsi mukavaa?

Oletko ylpeä siitä, että työskentelet tässä organisaatiossa?

Oletko valmis tekemään vähän ylimääräistä organisaation menestymiseksi?

Tiedätkö, mitä sinun odotetaan saavan aikaan päivittäisessä työssä?

Tunnetko koko organisaation toiminnan tavoitteet?

Tunnetko organisaation toiminnan arvot?

Koetko omaksesi organisaation toiminnan arvot?

Sujuuko yhteistyö hyvin siinä tiimissä/ryhmässä, jossa työskentelet?

Oletteko hyviä antamaan toisillenne palautetta tiimin/ryhmän sisällä?
Ilmeneekö tiimin/ryhmän sisällä työhön negatiivisesti vaikuttavia konflikteja?
Suunnitellaanko tiimin/ryhmän töitä hyvällä tavalla?
Seurataanko tiimissä/ryhmässä töiden toteutumista?
Tunnetko, että sinua arvostetaan tässä organisaatiossa?
Tunnetko työssäsi yleisesti sopivan paljon stressiä?
Saatko tukea silloin, kun työmäärä on suuri?
Pystytkö nykytilanteessa ja -olosuhteissa tekemään työsi hyvin?
Pystytkö vaikuttamaan työtilanteeseesi?
Päätetkö riittävästi vaikuttamaan päätöksiin, jotka liittyvät omaan työhösi?
Onko sinulla mahdollisuus kehittyä työssäsi?
Koetko, että esihenkilösi arvostaa sinua?
Saatko esihenkilöltäsi säännöllisesti palautetta?
Onko johtoryhmä hyvä viestimään organisaation sisäisesti?
Tunnetko, että organisaatiota kehitetään vastaamaan ympäristön haasteisiin?
Uskotko työskenteleväsi tässä samassa organisaatiossa 2 vuoden päästä?
Koetko, että organisaatiossa kohdellaan tasavertaisesti kaikkia työntekijöitä?
Kuinka todennäköisesti suosittelet tätä organisaatiota työnantajana ystävällesi?
Arvioi yhdellä sanalla: Organisaatiomme pitäisi olla enemmän...
Arvioi yhdellä sanalla: Organisaatiomme pitäisi olla vähemmän...
Vapaa sana: avoimia kommentteja näistä tai muista teemoista.

2. Itsearviointikysymykset yhdistysten hallituksille – ruotsinkieliset kysymykset olivat samansisältöisiä

Tiedämme Mhy:n vahvuudet ja heikkoudet
Tunnetta ympäristön tarjoamat mahdollisuudet ja uhat
Tiedämme mitä jäsenemme haluavat Mhy:ltä
Kaikki erilaiset mielipiteet huomioidaan hallitustyössä
Talousraportointi palvelee Mhy:n nykytilanteen arviointia
Hallitus käyttää riittävästi aikaa nykytilanteen arviointiin
Mhy:n organisaatorakenne tukee nykytilanteen arviointia

Arvioimme riittävästi strategian purevuutta/päivitystarvetta
Olemme valmistautuneita vastaamaan erilaisiin riskeihin
Meillä on valmius ottaa riskiä, kun siihen on tarve
Osallistumme kaikki yhdessä strategiatyöhön
Strategiatyöhön meillä on ennalta määritelty prosessi
Strategiatyössä huomioidaan kaikkien jäsenten mielipiteet
Käytämme hallituksessa tarpeeksi aikaa strategiatyöhön

Hallitustyö motivoi minua itseäni
Hallitustyö on minulle sopivan haastavaa ja rakentavaa
Meillä on hallituksessa hyvä ilmapiiri

Hallitustyöhön valmistaudutaan hyvin kokousten välillä
Hallituksella on suunnitelma työnsä kehittämiseksi
Hallituksen jäsenet antavat toisilleen palautetta ja tukea
Hallitus nyky muodossaan toimii hyvin tiiminä

Pystymme hallitustyössä päätöksiin, kun tarve on
Päätettävät asiat ovat hyvin valmisteltuja
Hallituksen jäsenet sitoutuvat tehtyihin päätöksiin
Päätöksenteossa huomioidaan kaikki erilaiset näkökulmat
Päätökset tehdään voimassa olevan strategian mukaisesti
Hallituksen päätöksistä viestitään hyvin
Päätöksenteossa hallitus kykenee yksituumaisuuteen

Hallitus arvioi päätöksensä toteutusta
Hallitus seuraa strategian toteutumista
Raportointi hallitukselle toimii hyvin
Hallitus arvioi omaa toimintaa ja sen kehittämistarpeita
Hallitus pystyy oppimaan tehdyistä virheistä
Valtuusto ja muu hallinto tukee hallitusta sen työssä
Hallitus viestii hyvin eri sidosryhmien suuntaan

3. Kysymykset valtuutetuille/SBO-hallitusjäsenille – ruotsinkieliset kysymykset olivat samansisältöisiä

Arvioi seuraavien menestystekijöiden tärkeyttä/rankingia --> klikkaa 1 = tärkein.... 10 = vähiten tärkein:

Metsänomistajien etujen valvonta/vaikuttaminen
Mhy:n omat investoinnit puun jatkojalostukseen
Mhy:n toiminnan ja palvelujen digitalisointi
Markkinointityö ja yhdistyksen mainostaminen
Mhy:n vetovoiman vahvistaminen jäsenmäärän lisäämiseksi
Mhy:n markkinaosuuden kasvattaminen puukaupassa
Mhy:n jäsenten koulutus ja kehittäminen
Mhy:n henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisääminen
Mhy:n asiakas- ja toimittajaverkoston vahvistaminen
Mhy:n toiminnan kannattavuuden parantaminen

Mitä yhdistyksen jäsenet tarvitsevat jatkossa? Valitse jokaisen asian osalta tärkeys (1 = vähemmän tärkeää.... 5 = kaikkein tärkeintä)

Että Mhy pitää säännöllistä yhteyttä jäseniin
Että jäsenille tarjotaan enemmän henkilökohtaista palvelua
Että Mhy toimii tehokkaammin kuin tähän asti
Että Mhy:n toiminta on tähänastista kannattavampaa

Että Mhy on aiempaa parempi valvomaan metsänomistajien etuja

Että Mhy edistää enemmän kestäväää metsätaloutta

Että Mhy investoi omaan puun jatkojalostukseen

Että Mhy on vielä aktiivisempi toimija alueensa puumarkkinoilla

Yhdellä sanalla: Mitä yhdistyksen pitäisi olla jatkossa enemmän?

Yhdellä sanalla: Mitä yhdistyksen pitäisi olla jatkossa vähemmän?

Yhdellä sanalla: Millaista työ tässä organisaatiossa on sinulle?

14. Lähdeluettelo

Anttoora, Marjo. 2002. Metsänhoitomaksu. Edilex. Edita Publishing. Helsinki.

Asetus toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi. 1917. Pietari.

Berlin, Christina ja Erikson, Ljusk Ola. 2007. A Comparison of Characteristics of Forest and Farm Cooperative Members. Journal of Cooperatives 2007, Volume 20

Björn, Ismo. 1999. Kaikki irti metsästä. Metsän käyttö ja muutos taigan reunalla itäisimmässä Suomessa erätaloudesta vuoteen 2000. Historiallinen seura. Bibliotheca Historica 49. ISBN 951-710-121-X. Saatavissa: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-dor-000097>

Ekelund, Hans ja Hamilton, Gustaf. 2001. Skogspolitisk historia. ISSN 1100-0295. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping.

Enander, Karl-Göran. 2007. Skogsbruk på sähhällets villkor. Skogsskötsel och skogspolitik under 150 år. Svenska lantbruksuniversitet. Institutionen för skogens ekologi och skötsel. Rapport 1, Umeå 2007.

Ericsson, Kjell-Eric. 2001. Skogspolitiken och de enskilda skogsägarna. Artikkel kirjassa Ekelund, Hans ja Hamilton Gustaf. 2001. Skogspolitisk historia ISSN 1100-0295. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping.

European Forest Institute -järjestön seminaariaineisto, Koli 10/2022

Guide i God Förvaltning för skogsvårdsföreningar i Finland. 2017. Pellervo-Instituutti Oy.

Hakkarainen, Juha. 2013. Pdf-esitys Lapin metsätalouuspäivässä 7.2.2013.

Halkonen, Vuokko. 2013. Yksityismetsätalouden organisaatioiden kaksoisrooli. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, maa- ja metsätieteellinen tiedekunta.

Hallituksen esitys 135/2013 Eduskunnalle laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain muuttamisesta ja metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys 171/1997 Eduskunnalle laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

Hallituksen esitys 67/1949 Eduskunnalle laiksi metsänhoitoyhdistyksistä

Hallituksen esitys 88/2010 Eduskunnalle Kilpailulaiksi.

Holopainen, Viljo. 1957. Metsätalouden edistämistoiminta Suomessa: Tapio 1907-1957. Suomen Metsätieteellinen Seura, Silva Fennica.1957.94: 1-322

Hyvän Hallinnon opas Metsänhoitoyhdistyksille Suomessa. 2016. Pellervo-Instituutti Oy. Tiina Suominen.

Komiteanmietintö 1937:8. Metsänhoidon edistämiskomitean mietintö.

Komiteanmietintö 1953:8. Metsänhoitolakikomitean mietintö.

Komiteanmietintö 1964:B 75. Metsänhoitoyhdistyslain tarkistamiskomitean mietintö.

Komiteamietintö 1973:11. Metsänhoitoyhdistyslakikomitean mietintö II. Metsänhoitoyhdistyslainsäädännön uudistaminen.

Komiteamietintö Mon. 1948:41. Yksityismetsälakikomitean mietintö.

Lähteenoja, Pentti. 2004. Metsänhoitomaksu - veroko?. Lakimies-lehti 4/2004, ss. 679-698.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton Kilpailuoikeudellinen Compliance-ohjeistus MTK:n kotisivuilla. Päiväämätön.

Metsälehti 21.12.2123. Fuusiot jatkuvat tänäkin vuonna - Tavoitteena maakunnan kokoiset yhdistykset.

Metsäliitto Osuuskunta. 2022. Vuosikertomus.

Metsätilastollinen vuosikirja 2022

Norlin, Anders. 2018. Projektet Skogsägarrörelsens historia. Skogsägarföreningarnas utveckling efter krisen i slutet på 1970-talet - en analys av förändringar och trender. LRF Skogsägarna. ISBN 978-91-7446-100-8.

Ollonqvist, Pekka. 1998. Metsäpolitiikka ja sen tekijät. Pitkä linja 1928-1997. Metsälehti Kustannus.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018092036225>

Pelkonen, Paavo. 2017. Selvityshenkilön arviointiraportti: Suomen Metsäkeskusta, metsänhoitoyhdistyksiä ja metsätietojärjestelmää koskevien lainsäädäntöuudistusten vaikutukset ja tavoitteiden toteutuminen.

Pietola, Matias. 2013. Ostajavoima Suomen kuitupuumarkkinoilla yhteisen määräävän markkina-aseman näkökulmasta. OTM-tutkielma. Helsingin yliopisto.

Piha, Antero. 1975. Metsänhoitoyhdistyslain syntyvaiheet. Silva Fennica vol. 9, 1975, N:o 1: 49-73

[Rapporten av svenska skogsindustri](#)

Reuter, Fredrik. 2022. Skogsforum-lehden artikkeli 16.10.2022.

[Riksskogstaxeringen, Skogsdata 2023](#)

Sillanpää, Paula. 2008. Metsäpolitiikka metsäoikeuden ohjauksena. Talousoikeuden pro gradu -tutkielma. Vaasan yliopisto, kaupallis-hallinnollinen tiedekunta.

Sjunnesson, Sven. 2019. Skogsägarrörelsens historia. Skogshistoriska Sällskapets Årsskrift, ss. 96-106.

[Skogsstyrelsens Statistikdatabas](#)

Skogsägarna Mellanskog ek för. 2022. Vuosikertomus.

Skogsägarna Norra Skog ek för. 2022. Vuosikertomus.

[Suomen metsävarat, MMM, kotisivu](#)

Södra Skogsägarna ek för. 2022. Vuosikertomus.

Tasanen, Tapani. 2004. Läksi puut ylenemähän. Metsien hoidon historia Suomessa keskiajalta metsäteollisuuden läpimurtoon 1870-luvulla. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 920. Metsäntutkimuslaitos 2004.

Tuomi, Juho V. 2016. Laki metsänhoitoyhdistyksistä. Oikeustieteellinen arvio lain tarpeellisuudesta. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta.

Vaara, Lauri. 2013. Metsänhoitajien maa. Tutkimus korporatismista. Akateeminen väitöskirja. Poliitikan ja talouden tutkimuksen laitoksen julkaisuja 5. Helsinki. ISBN 978-952--10-8651-9.

Viitala, Juhani. 2006. Metsänhoitoyhdistysten 100 vuotta: miljoonan ihmisen metsäpalvelijaksi. Tietosana. ISBN: 9518852774